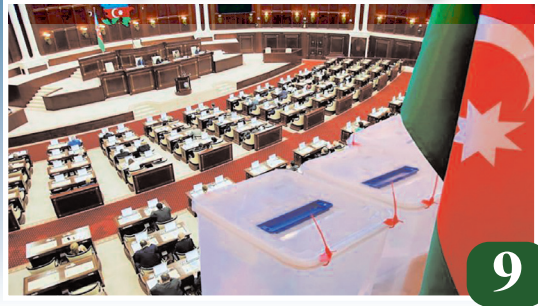

Bütöv Azərbaycanın ilk Parlament seçkilərinə doğru

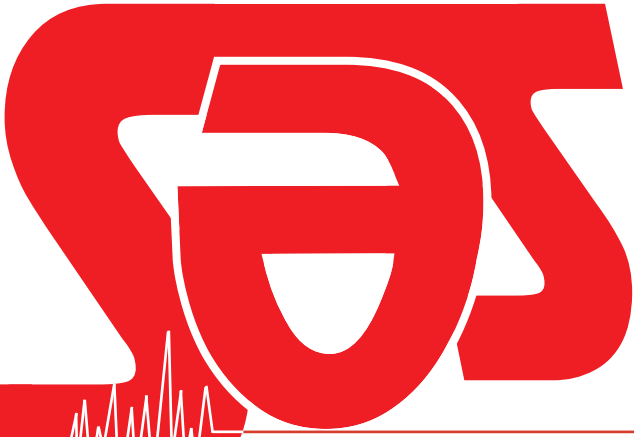

9

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 114 (7039)

2 iyul 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə yeni təyin olunmuş səfirlərin etimadnaməsini qəbul edib

2

Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı **XAM XƏYALLAR**

3

Mina terroru və onun qurbanları

4

İran kimi seçəcək:
azərbaycanlı Məsudu, yoxsa
fars Səidi? - ən şanssız KİM?

8

Niyə dağıdıcı müxalifət
yanacağıın qiymətinin aşağı
salınmasından danışmır?

13

Şəhər sakinləri
yayda
sərinləmək üçün
nələr edir?

7

Yol
qəzalarının
əsas
səbəbləri
nədir?

11

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə yeni təyin olunmuş səfirlərin etimadnaməsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 1-də Filippin Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Henri Jr. Bensurtonun, Kanadanın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Kevin Hamiltonun və Qırğız Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Maksat Mamutkanovun etimadnaməsini qəbul edib.

Kəlbəcərə Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi təyin edilib

Bəşir Qüdrət oğlu Hacıyev Kəlbəcər rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi təyin edilib. SİA xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev Sərəncam imzalayıb.

Avropa İttifaqına daxil olmaq məsələsi Ermənistanda ən çox müzakirə olunmaqdadır və bu ölkənin hakimiyyəti bununla bağlı güclü şəkildə təbliğat, piar kampaniyası da aparır. Ermənistan hökuməti həmin ittifaqa daxil olmaq üçün hələ üstəlik Baltikyanı ölkələrdə fəal şəkildə dəstək belə axtarır.

Bunu işğalçı ölkə hakimiyyətinin nümayəndələri etiraf da edirlər və məhz Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan öz ölkəsinin Avropa xalqlarının ümumi ailəsinə qoşulmağa hazır olduğunu, eləcə də yaxın vaxtlarda ölkəsində Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı referendumun belə keçiriləcəyini bildirib. Belə görünür ki, Ermənistanın hazırkı hakimiyyəti xam xəyallara daha çox meyillidir.

Səfalet içərisində olan bir ölkənin Avropa ailəsinin bir hissəsi olmasına kimin razılıq verib-verməyəcəyi barədə deyəsən Ermənistan hökuməti, Paşinyan hakimiyyəti qətiyyətlə düşünür. Yəni, doğrudan da elə hesab edirlər ki, Ermənistanın nə vaxt razılıq verəcəyini Avropa indi belə səbirsizliklə gözləyir? Həqiqətənmə elə düşüblər ki, Avropa ailəsinə qoşulmaları barədə arzuları, bununla bağlı apardıqları təbliğat və AI-yə üzvlüklə bağlı keçirmək istədikləri referendum nəyi isə həll edə biləndir? "Ermənistan Avropa İttifaqının dəyərlərini bölüşür və Avropa İttifaqının bir hissəsi olmaq istəyir", deyən Alen Simonyan bu istəyinin kimlər üçün maraqlı belə olmadığını da dərk etmir? Maraqlıdır, Ermənistan parlamentinin bir neçə gün əvvəl Ermənistanın Avropa İttifaqına üzvlüyü ilə bağlı referendumun keçirilməsi məsələsini artıq müzakirə etməsi barədə Alen Simonyanın danışdıqları da axı nəyə lazım idi? "Düşünürəm ki, bu referendum yaxın gələcəkdə baş tutacaq və əminəm ki, xalqımız "Bəli" deyəcək", deyən Ermənistan parlamentinin sədri bunun mənasız olduğunu da dərk etmir? Dərk etmir ki, belə xam xəyallara olmaqla Avropa İttifaqına üzv olmaq qətiyyətlə mümkün deyil və apardıqları təbliğat, piar tamamilə mənasızdır.

Doğrudur, həqiqətən də işğalçı ölkənin paytaxtında, İrəvanda məhz Avropa inteqrasiyası üzrə Daimi Parlament Komissiyasının təşəbbüsü ilə "Ermənistanın Avropa İttifaqına üzvlüyü üçün müraciətin verilməsi məsələsi üzrə referendumun keçirilməsi təklifi" mövzusunda parlament dirləmələri keçirilib. Amma bu o demək deyil ki, referendum keçiriləcək və referendumun nəticələrini nəzərə alaraq da Ermənistanı Avropa öz "qucağına" alacaq, yaxud da "qucaq" açacaq. Bəli, onu da bilir ki, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Ararat Mirzoyan da Litvaya səfər edib və səfər zamanı Avropa istiqamətində ikitərəfli əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı nikbin bəyanatlar səsləndirib. Estoniyaya səfəri zamanı isə erməni nazir Ermənistanın Avropa istəklərinə öz həmkarını da inandırmağa çalışıb. "Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitorinq missiyasında Estoniyanın iştirakını, həmçinin Ermənistan və Avropa İttifaqı arasında viza rejiminin liberallaşdırılması üzrə dialoqun başlanmasına verdiyi dəstəyi mən yüksək qiymətləndirirəm", deyər erməni nazirin söylədikləri qətiyyətlə diqqətdən yayınan deyil. Hər halda, iqtisadi və siyasi baxımdan tamamilə Rusiyadan asılı olan Ermənistan kimi zəif bir ölkə üçün Avropa İttifaqına üzvlük bir qədər qeyri-adi təsəvvür bağışladığı bəlidir. Buna görə də haqlı olaraq, ermənilərin xam xəyallara düşdükləri qənaətinə gəlinir.

Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı XAM XƏYALLAR

Diqqətə çatdırmaq ki, haylar əvvəlcə Ermənistanın Avropaya inteqrasiyası ideyasını ortaya atmışdılar və bununla bağlı təbliğata da başlamışdılar. Belə bir ideya hətta Nikol Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsindən lap əvvəl ortaya atılmışdı. Bu istiqamətdə ilk addımları Serj Sarkisyanın atdığı da, Ermənistanın artıq Avropa İttifaqı ilə Assosiasiya Sazişi imzalamaya yaxın olduğu barədə də məlumatlar yayılmışdı. Amma 2013-cü ildə Moskvanın ciddi təzyiqlərindən sonra Sarkisyan məhz Gömrük İttifaqına, daha sonra da Avrasiya İqtisadi Birliyinə daxil olmaq barədə qərarını açıqladı. Nəzərə çatdırmaq ki, son zamanlar hayların Rusiya ilə münasibətlərində böhranın yaranması və Azərbaycanın həyata keçirdiyi

antiterror tədbirləri nəticəsində 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağ üzərində nəzarətin son olaraq itirilməsi fonunda Ermənistan rəhbərliyi tam şəkildə Avropaya inteqrasiya kursunu müəyyənləşdirmək fikrinə düşüb.

Heç kim üçün sirr deyil ki, Ermənistan Avropa İttifaqından 270 milyon avro almağı gözləyir və bu, üçtərəfli Brüssel görüşünün nəticələrindən də artıq məlum olub. Eyni zamanda, Ermənistan ölkəni müasir silahlarla təmin etmək niyyəti ilə də Fransa ilə müdafiə əlaqələri qurmaq niyyəti güdür. Bunun üçün də işğalçı ölkə Avropa ailəsinin bir hissəsi olmaq arzusunda. Amma məsələ burasındadır ki, Ermənistanın böyük Avropa ailəsinin bir hissəsi olmaq istəyi reallıqdan çox-çox uzaq görünür. Bunun da bir sıra səbəbləri var. "Andromeda bürcünə qoşulmaq üçün referendum keçirmək daha məqsədəuyğun olardı, çünki bu, daha realdır. Avropa Birliyinin elit bağında geosiyasi dilənçilərə yer yoxdur", deyən Ermənistan Respublika partiyasının vitse-prezidenti Armen Aşotyanın bunun mümkümsüzlüyünü dəqiq qeyd edib. Hər halda onun qeyd etdikləri İrəvanda nəzərə alınmaqdadır. Heç şübhəsiz, bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, burada bir coğrafi amil də var və Ermənistanın Avropa İttifaqı ölkələri ilə ümumi sərhədləri yoxdur və buna uyğun olaraq hər hansı ticarət-iqtisadi əməkdaşlıqdan söhbət belə gedə bilməz. Bununla belə, Avropa İttifaqı ilə assosiativ saziş imzalanandan cəmi on il sonra

Ermənistanın gözü qarşısında Avropa İttifaqı üzvlüyünə namizəd statusunu alan Gürcüstan nümunəsi də var. Ermənistandan fərqli olaraq, Avropa standartlarına Gürcüstan çox yaxın olsa da, hələ də məsələnin reallaşmadığını rəsmi İrəvan çox yaxşı bilir və görür. Deməli, bütün bunların fonunda Ermənistanın məhz Avropa ailəsinə soxulmaq ümidi xam xəyaldan başqa bir şey deyil.

Onu da diqqətə çatdırmaq yerinə düşərdi ki, Ermənistan hansısa möcüzəyə arxalanaraq Avropa İttifaqı barədə xam xəyallar qura bilər. Çox güman ki, işğalçı ölkə ilk növbədə anti-Rusiya ritorikasının daha da genişləndirilməsi, eləcə də Qafqazda öz maraqlarını təbliğ etmək üçün Fransanın himayədarlığı sayəsində Avropa İttifaqına üzv olmağa ümid edir. Amma bununla belə yene də yanılır. Əvvəla ona görə ki, bəzi məqamları nəzərə almamaq qətiyyətlə mümkün deyil. Məsələn, Avropa İttifaqı standartlarına tam uyğun gəlmək üçün Ermənistandan məhz daxili siyasətin genişmiqyaslı yenidən formalaşdırılması, yeni korrupsiyanın aradan qaldırılması, insan hüquqlarının müdafiəsi standartlarının tətbiqi və bazar iqtisadiyyatına keçid tələb ediləcək ki, bu da işğalçı ölkə üçün praktiki olaraq mümkümsüz məsələdir. Yəni, Ermənistan bunaların öhdəsindən gəlmək iqtidarında deyil və olacağına da qətiyyətlə ümid yoxdur. Deməli, üzvlük barədə hayların düşüdükləri ancaq xam xəyallardır.

Bir məsələni də xatırlatmaq gerekir ki, Avropa ailəsinin üzvü

olması üçün Ermənistan Qərbin əsas şərtini, yeni Rusiyanın təsir zonasını tərk etmək şərtini qəbul etməli və bu şərti reallaşdırmalıdır. Hələlik, gördüyü kimi, Ermənistan rəhbərliyi bu istiqamətdə konkret addımlar nümayiş etdirməyib və konkret addımlardan da çəkinir. Rəsmi İrəvan yalnız ölkənin KTMT-dən çıxması ilə bağlı bəyanatlarla kifayətlənir. Yəni, Paşinyan hökumətinin daha çox gözləmə siyasəti yeritməsi, iki kreslodə oturmağa davam etməyə çalışması göz qabağındadır. Bu da ondan xəbər verir ki, rəsmi İrəvan Rusiyanı birdəfəlik tərk etməkdən qorxur. Ola bilsin ki, buna görə də Nikol Paşinyan hələ də geosiyasi vektorun dəyişməsindən danışmaqda tərəddüd edir. Yəqin ki, "Qərb və Avropa İttifaqı ilə münasibətlərin şaxələndirilməsi" ifadəsinə üstünlük verməsi də buna görədir. Deməli, bu baxımdan da ermənilərin Avropa ailəsinə qoşulmaq istəkləri reallaşacaq görünür.

Əlbəttə ki, Avropanın məhz Ermənistandan istədikləri Rusiya Federasiyasının maraqlarına ciddi şəkildə toxunur və bunu açıq şəkildə də həmin ölkənin rəsmiləri bildirirlər. Rusiya rəsmilərinin ifadələrindən aydın şəkildə bəlli olur ki, Avropanın hal-hazırda Ermənistanı bəzi təhrikləri Moskva üçün qırmızı xətt sayılır. Bununla belə, Kreml böyük ehtimalla başa düşür ki, Avropaya inteqrasiya mövzusu Ermənistan hakimiyyətinin ritorikasından uzağa gedə bilməz. İlk növbədə ona görə ki, Rusiyanın rəsmi İrəvana təsir etmək üçün kifayət qədər lazımı alətləri, rıçaqları var və Qərbə doğru hər hansı real hərəkətlər olacağı təqdirdə rusların onlardan istifadə edə biləcəkləri təkbiz edilə bilməz. Məsələn, Moskva erməni biznesinin öz bazarına çıxışını qadağan edə bilər və ermənilər üçün həmin bazarı başqası ilə əvəz etmək çətindir. Eyni zamanda, Rusiya enerji qiymətlərinə yenidən baxa bilər və bundan sonra Ermənistan həmin enerjini bazar qiymətləri ilə almaları olar ki, bu da haylar üçün arzuolunmazdır. Bir sözlə, Ermənistan ticarət və iqtisadi cəhətdən AI-yə elə bir şəkildə bağlıdır ki, bu da Rusiya Federasiyası üçün güclü təzyiqli rıçaqları deməkdir. Bir məsələni də diqqətdən qaçırmamaq lazımdır ki, rəsmi Moskva təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı da İrəvana mütəmadi olaraq xatırlatmalar edir. Rusiya Ermənistan daim xatırladır ki, "onun təhlükəsizliyinin təminatları" Moskvanın əlindədir. Bütün bu sadalanan məqamlar Ermənistanın AI-yə qoşulma məsələsini, özlərinin dedikləri kimi, Avropa ailəsinə üzv olma ehtimalını sıfıra endirir. Deməli, Avropa İttifaqına üzv olmaqla bağlı danışıqlarla boş və mənasızdır. Daha dəqiq desək, bu spekulasiyalar belə qənaətə gəlməyə əsas verir ki, hazırda İrəvanın siyasi gündəminə AI-yə üzvlüklə bağlı qarşıdan gələn referendumla bağlı bəyanatların yerləşdirilməsi ilk növbədə daxili auditoriya üçün və eyni zamanda müəyyən dərəcədə Ermənistanda mövcud hakimiyyətin imicini və mövqeyini gücləndirmək məqsədi daşıyır. Əslində isə, ermənilərin "başbilənləri" yaxşı bilirlər ki, bütün bunlar xam xəyallardır.

Inam Hacıyev

MÜHARİBƏ BİTSƏ DƏ

İlk pilot layihə 2022-ci ilin iyulunda başlandı. Zəngilan rayonunun cənubunda yerləşən nisbətən çirkənlənmiş Ağalı kəndinə bir neçə ailə qayıtdı. Dövlətimiz tərəfindən daha sonra Füzuli, Laçın, Şuşaya köç başlandı. Qeyd edək ki, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan bu günə qədər 300-dən artıq vətəndaşımız mina qurbanı olub və onların sırasında həlak olanlar da var, ağır yaralananlar da. Ümumilikdə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3550-ə yaxın vətəndaşımız minalardan zərər çəkib, onlardan 600-ə yaxını həyatını itirib. Mina qurbanlarının 357-si uşaq, 38-i isə qadınlar təşkil edir. Əlbəttə ki, bu xəritələri verilməsi işğaldan azad edilmiş ərazilərdə tikinti və yenidənqurma layihələrini tez bir zamanda reallaşmasına səbəb olar. Qeyd edək ki, bu yaxınlarda işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndi ərazisində mina

Agentliyin əməkdaşı 1980-ci il təvəllüdü İsayev Rəqib Deputat oğlu həyatını itirdi. Müharibənin bitməsindən üç ildən artıq bir zaman ötsə də, hələ də bu hadisələrin acı nəticələrini yaşayırıq.

280 MİN HEKTAR ƏRAZİ MİNALARDAN TƏMİZLƏNƏCƏK

Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun minalanmış ərazilərdə innovasiyalar, texnologiyalar, dronlar və süni intellektin imkanlarından geniş istifadə olunur. 2021-ci ildən dronlar və süni intellektin istifadəsi ilə tədqiqat işlərində səmərəli nəticələr göstərən "Uzaq Məsafədən (Havadan) Mina Sahələrinin Tədqiqatı" sistemini tədbiq edir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minaların təmizlənməsində yerli istehsal olan texnikalardan da istifadə edilir. Düşməni tapdığından azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə minalardan təmizlənməsi prosesi sürətlə davam edir. "İşğaldan azad edil-

44 günlük Vətən müharibəsi başa çatdıqdan sonra qarşıda duran əsas vəzifələrdən biri də işğaldan azad edilmiş ərazilərin mina və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənməsidir.

Azərbaycan işğaldan azad olmuş ərazilərdə mina xəritələri üçün Ermənistanla müraciət etmiş olsa da, Ermənistan rəsmiləri əvvəlcə bu cür xəritələrin mövcudluğunu inkar etdilər və sonradan isə verdiləri xəritələri Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi ərazilərin yalnız 5 faizini əhatə etmiş oldu. Sözügedən xəritələrin də yalnız 25 faizi dəqiq idi. Bildiyimiz kimi, Ermənistan Ağdam, Füzuli və Zəngilan rayonlarında basdırdığı tank və piyada əleyhinə minaya dair xəritələrini Azərbaycana təhvil verib. Bu Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi uzaqgörən siyasətinin məntiqli nəticəsi idi. İlk olaraq Ağdamda, daha sonra isə Füzuli və Zəngilanda basdırılmış minaların xəritələrinin Ermənistandan alınması on minlərlə vətəndaşın, o cümlədən, minatəmizləyicilərin həyatının təhlükədən xilas deməkdir. Minaların təmizlənməsi maliyyə itkisi ilə yanaşı, vaxt itkisinə də səbəb olur.

140 MİN NƏFƏR QARABAĞA VƏ ŞƏRQİ ZƏNGƏZURDA KÖÇÜRÜLƏCƏK

Artıq işğaldan azad olunan ərazilərimizə Böyük Qayıdış başlanılıb. Minalar və digər partlayıcı sursatlar məcburi köçkünlərin təhlükəsiz şəkildə geri qayıtmasına çətinlik yaradır. Hər bir ərazini minalardan təmizləmək sözsüz ki, zaman tələb edir. Azərbaycanın keçmiş məcburi köçkünlərin məskunlaşdırılması üzrə "Böyük Qayıdış" dövlət proqramına əsasən, 2026-cı ilə qədər 140 min nəfərin Qarabağa və Şərqi Zəngəzura köçürülməsi nəzərdə tutur. Bu gün həmin ərazilərdə genişmiqyaslı layihələr icra olunur. Bir sıra magistral avtomobil yolları, dini-tarixi abidələr, infrastruktur layihələri icra olunub və bu davamlı həyata keçirilir. Yollar, elektrik xətləri, su xətləri, hava limanları, dəmir yolları salınır.

Vurğulayaq ki, 44 günlük Vətən müharibəsi və münafiqə-

Mina terroru və onun qurbanları

nin bitməsindən sonra belə Ermənistan üzərinə götürdüyü öhdəliklərinə zidd olaraq, Laçın yolundan qeyri-qanuni məqsədlər, o cümlədən mina təhdidinin davam etdirilməsi məqsədilə istifadə edib. Belə ki, 2022-ci ildə Laçın və Kəlbəcər rayonlarının ərazisində 2021-ci il Ermənistan istehsalı olan 2700-dən çox piyada əleyhinə minanın aşkar edilməsi bu faktı təsdiqləyir. 2023-cü ilin sentyabr ayında antiterror təd-

bir-lərindən sonra, Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin müvəqqəti yerləşdirildiyi Azərbaycan ərazilərində və bu ərazilərin perimetrleri boyunca 500 mindən artıq mina basdırıldığı faktının aşkarlanması bu təhdidin miqyasını sübut edən faktlardır. Bu, eyni zamanda, son onilliklərdə Ermənistan tərəfindən guya minaların istehsal və ixrac olunmadığı barədə bəyanatların heç bir əsasının olmadığını nümayiş etdirib.

hadisəsi qeydə alınıb və kənd təsərrüfatı sahəsində çalışan 1991-ci il təvəllüdü Goranboy rayon sakini Nuruyev Rəqib Səxavət oğlunun idarə etdiyi "Man" yük avtomobili minalardan təmizlənməmiş ərazidə tank əleyhinə minaya düşmüşdü. Həmin hadisədən bir gün sonra rayon ərazisində mina partlayışı baş verdi və ərazidə icra edilən minatəmizləmə prosesi zamanı baş verən partlayış nəticəsində

miş ərazilərə Böyük qayıdışa dair Dövlət Proqramı"nda ərazilərin minalardan, partlamamış hərbi sursatlardan, tərkibində partlayıcı olan qurğulardan və digər partlayıcı qalıqlardan təmizlənməsi işlərinin 2026-cı ilə qədər davam etdirilməsi planlaşdırılır. Dövlət Proqramında nəzərdə tutulduğu kimi, 2026-cı ilə kimi, 280 min hektar ərazi minalardan təmizlənəcəkdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz uğurlu xarici siyasət xəttini davam etdirir, beynəlxalq aləmdəki mövqeyini artıraraq, bu münasibətləri möhkəmlətməyə önəm verir. Dövlət başçısı xarici siyasət məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlayaraq, diplomatiyamız qarşısında duran prioritet vəzifələri müəyyən-ləşdirərək, onların planlı və ardıcıl surətdə həyata keçirilməsini təmin edir.

Bu münasibətlər siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar, hərbi və s. sahələri əhatə edərək, çoxşaxəli xarakter daşıyır və Azərbaycanın maraqlarının daha dolğun ifadə olunmasına, beynəlxalq aləmdə aparıcı rol oynayan dövlətlərlə qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmlənməsinə mühüm təsir göstərir. Azərbaycan bir çox dünya dövlətləri ilə yanaşı, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə müstəqil dövlət olaraq diplomatik münasibətlər qurub. Bu münasibətlərin qurulmasından artıq 30 ildən artıq zaman ötür. Bu illər ərzində diplomatik münasibətlər dövründə transmilli təhlükələrlə mübarizə, enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, ikitərəfli ticarət və sərmayələrin təşviqi məsələlərində güclü tərəfdaşlıq özünü biruzə vermişdi. 1993-cü ildən etibarən yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlər və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səfərlər və görüşlər bu əlaqələrin möhkəmlənməsində mühüm rol oynayır. Belə ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1997-ci il, eləcə də 2003-cü il tarixi səfərləri bu münasibətlərin təməlini qoymuşdur. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun davamçısı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2006-cı ilin 25-28 aprel tarixlərində AVŞ-a səfəri münasibətlərin inkişafına təkan oldu. Ölkələr tərəfindən Avropanın enerji təhlükəsizliyini təşviq etmək, ikitərəfli ticarət və sərmayələri genişləndirmək, terrorizm və transmilli təhdidlərlə mübarizə aparmaq üçün birlikdə tədbirlər həyata keçirilib.

İQLİM DƏYİŞİKLİYİ VƏ ENERJİ SAHƏSİNDƏ KONSTRUKTİV ƏMƏKDAŞLIQ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iyunun 28-də Amerika Birləşmiş Ştatları Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Braynı qəbul etməsi qarşılıqlı münasibət-

Müasir çağırışlara əsaslanan Azərbaycan - ABŞ münasibətləri

lərin təzahürüdür. Prezident İlham Əliyev Antoni Blinkenlə telefon danışığını məmnunluqla xatırlayaraq, bu telefon danışıqı əsnasında əlaqələrimizin geniş spektrinin müzakirə olunduğunu bildirdi. Xatırladaq ki, bu yaxınlarda, iyunun 20-də ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng etməsi əlaqələrin inkişafının təzahürüdür. Telefon danışıqı əsnasında Antoni Blinken Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh gündəliyinin irəliləndirilməsi baxımından əldə olunmuş nəticələri təqdir edərək ABŞ-ın iki ölkə arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə dəstəyini davam etdirməyə əzmi olduğunu vurğulayıb və tərəfləri tezliklə sülh müqaviləsini imzalamağa dəvət edib. Dövlət katibi ABŞ-ın Azərbaycan ilə ikitərəfli əlaqələrə verdiyi əhəmiyyəti qeyd edərək iqlim dəyişikliyi və enerji sahəsində birgə məqsədlərə nail olmaq yolunda ölkələrimiz arasındakı konstruktiv əməkdaşlığı vurğulayıb. O, ölkəsinin Azərbaycan ilə yenilənmiş və daha möhkəm ikitərəfli əlaqələri dəstəklədiyini deyib.

COP29-UN ƏMƏKDAŞLIĞIN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİNDƏ YARATDIĞI YENİ İMKANLAR

Ceyms O'Brayn ABŞ-ın regional sülh gündəliyinin irəliyə aparılmasına sadıqlığını və bu prosesi dəstəkləməyə hazır olduğunu vurğulayıb. Azərbaycan ilə ABŞ arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın, o cümlədən əlaqələrimizin strateji səviyyədə daha da inkişaf etdirilməsi məsələlərinin vacibliyini qeyd edib. Bu xüsusda regional əməkdaşlıq, Orta Dəhliz və digər məsələlər müzakirə olunub.

Azərbaycan ilə ABŞ arasında ölkəmizin müstəqilliyinin ilk günlərindən müxtəlif sahələrdə uğurlu əməkdaşlığın qurulduğu vurğulanıb.

Söhbət zamanı Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı rol, Azərbaycan ilə ABŞ arasında enerji sahə-

sində əməkdaşlıq, COP çərçivəsində iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin səmərəli və faydalı məsləhətləşmələrinin olduğu qeyd edilib. COP29-un uğurla nəticələnməsi üçün ABŞ-ın öz dəstəyini bundan sonra da davam etdirəcəyi vurğulanıb. Əlbəttə ki, COP29 əməkdaşlığının genişləndirilməsində yeni imkanlar vardır. COP29 Azərbaycanla ABŞ arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi və bu istiqamətdə birgə işin aparılması üçün geniş imkanlar yaradacaqdır. Azərbaycanın dövlət maraqlarına uyğun şəkildə həyata keçirilən bu tədbirlər ölkəmizin dünyadakı nüfuzunu günü-gündən daha da artırır. BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29-un bu il Azərbaycanda keçirilməsi Azərbaycana növbəti dəfə böyük etimad və böyük hörmətin göstəricisidir. Əlbəttə ki, Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a 2024-cü ildə ev sahibliyi etməsi Prezident İlham Əliyevin növbəti təntənəli qələbəsidir.

DÜNYA İQTİSADİYYATININ SABİTLƏŞMƏSİNDƏ AZƏRBAYCANIN ROLU

Qeyd edək ki, Azərbaycan ilə ABŞ arasında ikitərəfli münasibətlər müxtəlif sahələrdə uğurlu inkişaf edir. Qlobal enerji layihələrinin həyata keçirilməsində, o cümlədən Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsinin reallaşdırılmasında ABŞ hökumətinin Azərbaycana verdiyi daimi dəstək təqdirəlayiqdir.

Azərbaycanla ABŞ arasında enerji sahəsində davam edən əməkdaşlığa nəzər salarkən qeyd etməliyik ki, 1994-cü ildə Xəzər hövzəsinin Azərbaycan sektorunda Azəri-Çıraq-Günəşli yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi üzrə "Əsrin müqaviləsi"ndə ABŞ şirkətləri yer alıb, habelə həmin zamandan ABŞ tərəfi Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən əsas ixrac neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə fəal dəstək olmuşdur. 2017-ci il 14 sent-

yabr tarixində Azərbaycan və onun beynəlxalq enerji tərəfdaşları arasında Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinsulu hissəsinin birgə işlənməsinin 2050-ci ilədək uzadılmasına dair yenilənmiş Hasilatın Pay Bölgüsü (HPB) sazişində də ABŞ-ın Şevron və Ekson şirkətləri yer almışdır. ABŞ, həmçinin Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə Cənub Qaz Dəhlizinin ərsəyə gəlməsində rol oynayır.

İki ölkə arasındakı iqtisadi əlaqələr, ABŞ-ın Xəzər bölgəsi və Cənubi Qafqazda Azərbaycanın həyata keçirdiyi transmilli layihələrdə iştirakı intensiv xarakter daşıyır. Bu istiqamətdə Amerikanın bir tərəfdən öz şirkətləri vasitəsilə Xəzər dənizinin karbohidrogen ehtiyatlarının mənimsənilməsi və istehsalı, digər tərəfdən bu ehtiyatların dünya bazarına sərbəst çıxışını təmin etmək məqsədilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas neft və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz boru kəmərlərinin çəkilməsindəki xüsusi rolunu qeyd etmək lazımdır. Bundan başqa, ABŞ Şərqi-Qərbi nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizininin (TRASEKA layihəsi) reallaşmasında, Azərbaycanda struktur islahatlarının və iqtisadi liberallaşmanın həyata keçirilməsində də Avropa Birliyi ilə çiyin-çiyinə çalışmışdır.

Azərbaycanın iştirak etdiyi bütün layihələr nəinki ölkəmiz üçün, həm də dünya iqtisadiyyatının sabitləşməsində böyük rol oynayır. Enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı məqsədlərimizə çatmaq üçün şəxələndirmə heç vaxt olmadığı qədər əhəmiyyətlidir və Azərbaycan bu məqsədə nail olmaq üçün regional səylərdə əsas rol oynayır.

Dünya siyasətinin aparıcı dövlətlərindən olan ABŞ-la 30 ildən artıq bir dövrdə Azərbaycanın qurduğu münasibətlər qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa söykənib ki, bu da ölkəmizin diplomatiya sahəsindəki uğurudur. Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri iki xalqın mənafelərinə uyğun olaraq birgə səylərlə daha da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Qərb öz balalarını bəsləmədən, lap körpəliyindən yeməyə alışıb. Çünki, onun böyüyəndə nə olacağını bilir. Yox, körpə böyüyəndə canavara çevrilməyəcək, sadəcə onun nəyə çevrilməsindən çox, onun "sahibinə" qarşı nə edəcəyi xofu narahatlıq doğurur. Avropa ABŞ-dan fərqli olaraq Ukraynanın qələbəsində maraqlı deyil, güclü Ukrayna Avropaya lazım deyil. Asılı, kölə, əl açan, dilənən Ukraynaya yalançı "valideynlik" etmək Brüsselin ana yarasında yazılmamış bir qaydadır...

Gürcüstanın xarici agentlər haqqında qanununun ölkənin avrointegrasiyasını dayandırması barədə bəyanatı qismən pozdu. Lakin Gürcüstan hökuməti cəmiyyətdə son bir neçə ayda artıq kəskinləşən qütbləşməni daha da gücləndirməmək üçün bunu görməyə çalışır. Acarıstan hökumətinin başçısı, hakim "Gürcü Arzusu"nun nümayəndəsi Tornike Rijvadze vurğulayıb: "Bir daha qürurlu oyunçularımıza təşəkkür etmək istəyirəm ki, bu gün ölkəmiz vahid, qürurlu və güclüdür".

Politoloq Aleksey Makarkinin fikrincə, Qərbin Cənubi Qafqazda öz təsirini yaymaqda uğuru onun regional problemləri nə dərəcədə effektiv həll edə biləcəyindən asılı olacaq. "Məsələn, ABŞ və Avropa İttifaqı çətin ki, Tbilisiyə Abxaziya və Cənubi Osetiya üzərində nəzarəti bərpa etməyə kömək edə bilsin və ya Bakı üçün kifayət qədər əlverişli olmayan şərtlərlə Azərbaycanı Ermənistanla

ABŞ və Aİ-dən Cənubi Qafqaza hücum

İyunun 30-da axşam saatlarında Avropa çempionatı çərçivəsində Gürcüstan və İspaniya futbol komandaları arasında oyun keçirildi. Onların görüşünün nəticəsi nə olursa olsun, Tiflis üçün bu, istənilən halda tarixi nailiyyət oldu. Komanda turnirdə ilk dəfə iştirak edib və dərhal 1/8 finala vəsiqə qazanıb. Gürcüstan hakimiyyəti bunu ölkənin Avropa İttifaqında gələcəyinə alternativin olmadığını daha bir sübutu hesab edib. Bu arada, son bir neçə gündə ABŞ və Aİ Avroatlantik integrasiyanı təklif edərək Cənubi Qafqazda fəallıqlarını nəzərəcarpaçaq dərəcədə artırılar.

ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Brayen Azərbaycana gəldi. O, ilk növbədə, İrəvan, Bakı və Tbilisinin NATO sammitinə hərbi blokun tərəfdaşları kimi dəvət olunduğunu bəyan etdi. İkincisi, diplomat Ermənistan və Azərbaycan hakimiyyətini tezliklə sülh

sülh müqaviləsi imzalamağa məcbur etsin. "Eyni zamanda, hazırda bəzi avropalılardan daha çox Avropa İttifaqında yaşamaq istəyən gənclər amili də var... Bu baxımdan, Qərb 1990-cı illərlə və 2000-ci illərin əvvəlləri ilə müqayisədə Rusiyanı Cənubi Qafqazda sıxışdırıb sıxışdırmağa ümid edə bilər. Amma onu bölgədən tamamilə sıxışdırıb çıxarmaq mümkün olmayacaq", - Makarkin hesab edir. Onun sözlərinə görə, region ölkələri çoxvektorlu siyasət yürüdəcək, indiki məqamda onlara daha çox faydalı olanlarla münasibətləri daha böyük ölçüdə saxlayacaq.

Xarici İşlər Nazirliyinin Beynəlxalq Tədqiqatlar İnstitutunun aparıcı elmi işçisi Nikolay Silayev də Qərbin Cənubi Qafqazda öz təsirini genişləndirmək cəhdləri üçün o qədər də perspektiv görmür. "ABŞ və Avropa İttifaqının bunun üçün çox az hərbi və iqtisadi resursları var. Rusiya, Türkiyə və İranın regional oyunçulara təklif edəcəyi çox şey

müqaviləsi imzalamağa və kommunikasiyaların qarşısını almağa çağırdı. "Bir marşrut Gürcüstandan Qara dənizə keçir, digəri isə potensial olaraq daha böyük olanı Azərbaycan, Ermənistan və Türkiyədən keçəcək və bu səbəblərə görə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinə ehtiyacımız var", - O'Brayen bildirib.

Öz növbəsində Avropa diplomatiyasının rəhbəri Josep Borrell Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan ilə görüşüb. Həmsöhbətlilər beynəlxalq və regional təhlükəsizlik məsələləri, problemlərin güc yolu ilə həlli praktikasının mənfi nəticələri və bey-

nəlxalq hüququn fundamental prinsiplərinə hörmət edilməsinin zəruriliyi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıblar. Tərəflər həmçinin Aİ ilə Ermənistan arasında viza rejiminin liberalaşdırılmasını müzakirə ediblər.

Bundan başqa, Mirzoyan Ukraynanın xarici işlər naziri Dmitri Kuleba ilə görüşüb. Onlar Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıqdan danışıblar. Bir həftə əvvəl Ukraynanın səfiri Yuri Qusev müharibə zamanı zədələnmiş Ukrayna enerji sisteminin bərpasında göstərdiyi köməyə görə Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazova təşəkkür edib.

Gürcüstana gəlincə, ölkə prezidenti Salome Zurabişvili birbaşa bildirib ki, futbol çempionatı zamanı milli komanda nəinki qalib gəlir, hətta bütün respublikanı Avropa İttifaqına tanıdırır. Bununla paralel olaraq, "boz nüfuzlu" Bidzina İvanişvili futbolçulara 1/8 finala çıxmaq üçün 10,7 milyon dollar vermək qərarına gəlib və İspaniya üzərində qələbə üçün də eyni məbləği köçürməyə söz verib. Eyni zamanda, Birinci Gürcüstan telekanalı ispanlarla oyunu "iki İberianın görüşü" elan edərək, uzaq keçmişdə ispanlarla gürcülərin bir xalq olduğuna işarə edib. İdilliyi qismən Avropa İttifaqı liderlərinin

var. Beləliklə, Birləşmiş Ştatlar hətta Ukraynaya da effektiv təhlükəsizlik təminatları təklif edə bilməz və onlar, şübhəsiz ki, Ermənistanla heç nə vəd etməyəcəklər", - ekspert vurğulayıb.

Onun fikrincə, Qərb Cənubi Qafqazda fəaliyyətini inkişaf etdirməklə yalnız Rusiyanın regiondakı nüfuzunu sarsıtmağa çalışır amma onu əvəz edə bilməyəcək. Çünki, Azərbaycan-Türkiyə faktoru var və bunu nəzərə almamaq siyasi səbətsizlik olar.

V.VƏLİYEV

Şəhər sakinləri yayda sərinləmək üçün nələr edir?

Yayda havaların həddən artıq isti keçməsi halsızlıq, nəfəs darlığı kimi problemlərə yol açır. Yay fəslə dünyanın hər bir yerində isti havalarla müşayiət olunur. Bəzi ölkələrdə hələ də davam edən günəşli günlərdə müxtəlif sərinlənmə üsullarından istifadə olunur. Bəs isti aylarda sərinlənmək üçün nə etməliyik. SİA olaraq şəhər sakinlərindən "Yayda sərinləmək üçün nə edirsiniz?" sualı ilə sorğu keçirdik.

Şəhər sakini Aysu Ağayeva: "Yayda sərinləmək üçün dənizə, göl kənarına gedirəm. Sərinləmək üçün sərin içkilərə daha çox üstünlük verirəm. Dondurma da yeyirəm. Gün kremindən də istifadə edirəm, amma gün kremindən hər gün istifadə etmirəm. Əslində mən günəşi sevirəm. Papaq istifadə etmirəm, çünki papaqda özümü narahat hiss edirəm".

Şəhər sakini Məhəmməd Aslanov: "Bizim Sulutəpədə bağ evimiz var, yayda oraya gedib istirahət edirik. İşdə də sərinləmək üçün sərin sular içirəm, dondurma yeyirəm. İşdən vaxt olanda dəniz kənarına da Şıxovda sərinləməyə, dincəlməyə çalışıram".

Şəhər sakini Şəlalə Gözəlova: "İmkan

olduqca həftə sonları dəniz kənarına gedirik, şəhərin parklarından istifadə edirik, vaxt olduqca da rayonlara hələ ki, turlarla çıxırıq. İşlə bağlı məzuniyyət götürməmişəm. Məzuniyyət götürən kimi istirahətə gedəcəyik. Sərinləmək üçün də sərin içkilərdən, sərin meyvə-tərəvəzlərdən yeyirik. Suyu çox içmək olmur, amma meyvə yemək daha yaxşıdır".

Şəhər sakini Zəhra Quliyeva: "Kollecdə təhsil alıram. Bu isti yay günlərində ən çox sərinləmək üçün əlbəttə ki, kondisionerli otaqda olmağa üstünlük verirəm. Əsasən çalışıram ki, çölə çıxmayım. Çıxanda da axşamüstü çıxıram, günəş batandan sonra. Çünki günəşə allergiyam var. Sərin içkilərdən, dondurmadan çox isti-

fadə edirəm. Gəzməyə çıxanda dənizkənarı bulvara gedirəm, çünki axşamüstü sərin olur. Amma çalışıram ki, şəhərdə bürkü yerləri gəzməyim. Gün kremindən mütləq istifadə edirəm".

Şəhər sakini Könül Əliyeva: "Yayda sərinləmək üçün daha çox bağa gedirəm, bağda hovuz da var. Parklarda da yaqın ki, sərinləmək olar. Amma çox vaxt olmur, səhər iş, axşam evə gedirik. Reallıq daha çox kondisionerli şəraitdə qalmaqdadır. Hər yerdə mütləq kondisionerdən istifadə edirik. Qidalardan da daha çox yüngül yeməklərdən istifadə edirəm. Badımcan vaxtıdır, tərəvəzlər bişirirəm. Pendir, qarpız, yemiş yeyirəm. İstiye görə ot yemək olmur. Mən çox su həvəskar deyiləm, amma sərin meyvə ola bilər".

Şəhər sakini Fidan Əlimətova: "Sərinləmək üçün əsasən öz rayonuma gedirəm. Çünki Qusar rayonu çox sərin olur. Ən çox Şahdağa və kəndimizə səyahət edirəm. Bu yerlər gün ərzində çox sərin olur. Şəhərdə isə ağacların altında, bulvarda vaxt keçirirəm. Ən çox salatlarla qidalanıram, yüngül yeməklər seçimdir. Dondurma isə yayın əvəzlənəməzdir. Gün kremindən də istifadə etmirəm, deyəsən, günəşə davamlıyam. Gündə bir litr ancaq su içirəm".

Söylü Ağazadə

Çağırışçıların müddətli həqiqi hərbi xidmətə yola salınmasına başlanılıb

Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti

Bu gündən çağırışçıların müddətli həqiqi hərbi xidmətə yola salınmasına başlanılıb. SİA xəbər verir ki, bununla bağlı Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti məlumat yayıb.

Proses iyulun 30-da bitəcək.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin mayın 20-də imzaladığı sərəncama əsasən, 2006-cı ildə doğulmuş və çağırış gününədək (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaş tamam olmuş, habelə 1989-2005-ci illərdə doğulmuş, yaşı 35-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlət hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 2024-cü il iyulun 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılacaqlar.

Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat yayıb...

Artıq uzun müddətdir özünü radikal erməni diasporunun müzdlü qarçısına çevirmiş "Freedom House" 2024-cü il iyulun 1-də növbəti anti-Azərbaycan hesabat dərc edib. Hesabatda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində ermənilərin Ermənistan köçüb getməsi hüquq pozuntusu kimi qələmə verilir. Ermənistandan və vaxtilə işğal edilmiş Azərbaycan torpaqlarından bir milyona yaxın azərbaycanlının zorla qovulmasına göz yuman "Freedom House" təşkilatının sözügedən böhtan xarakterli hesabatı yayması bu qurumun açıq qərəzinin və destruktivliyinin sübutudur.

SİA xəbər verir ki, bu barədə Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında bildirilib.

Bəyanatda deyilir: "Sözügedən hesabatın sifarişçiləri regionda sülhə mane olmaq və ədavətli qızıqdırmaq məqsədi güdür".

Bir daha geniş ictimaiyyətə xatırladıq ki, vitse-prezident Anni Boyacıyan daxil olmaqla çoxsaylı radikal erməni funksionerlərinin kök saldığı "Freedom House"-un insan hüquqlarının qorunması ilə heç bir əlaqəsi yoxdur və bu təşkilat tamamilə irqçi düşüncəli dairələrin təsiri-nə düşmüşdür".

Tolerantlığın mərkəzi

Ulu Öndərin banisi olduğu azərbaycanlılıq ideyası xalqımızın multikultural və tolerant dəyərlərinin ideoloji sistemini təşkil etməklə yanaşı, ölkəmizdə yaşayan bütün etnosların vahid maraqlar və vahid dövlət prinsipi ilə mənəvi-siyasi birliyini əlaqələndirir. Azərbaycanda dini və milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, hər bir vətəndaş bərabər hüquqlu və öz inancına görə azaddır.

Azərbaycan öz multikultural və tolerant yaşayış tərzini dünyaya nümunədir. Ulu Öndər Heydər Əliyev siyasətini uğurla

Prezident İlham Əliyev: "Azərbaycanda müxtəlif etnik qrupların və dinlərin təmsilçiləri bir ailə kimi yaşayır"

davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında davamlı inkişaf edən ölkəmiz artıq dünyada multikulturalizm, sivilizasiyalar arasında dialoq məkanı kimi qəbul edilir. Ölkəmizdəki tolerantlıq mühiti Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu istiqamətdə apardığı dövlət siyasətinin dinindən, dilindən və milli mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, hər bir vətəndaşımıza bərabər münasibətinin nəticəsidir. Multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanması, daha da inkişaf etdirilməsi və geniş təbliğ olunması daim ölkə rəhbərliyinin diqqət mərkəzindədir.

Bu gün Azərbaycan dünyada multikulturalizmin ən mükəmməl modelini yaradıb. Artıq bu model ən inkişaf etmiş ölkələrin ali məktəblərində tədris olunur, elmi mərkəzlərdə öyrənilir, təhlil edilir. Multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzini və dövlət siyasətidir. Müasir Azərbaycan dünyanın nadir ölkələrindəndir ki, burada bütün millətlər, xalqlar, müxtəlif dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayır və azad fəaliyyət göstərirlər. Təsadüfi deyil ki, dünya dövrləri Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini yaymasında maraqlıdır. Azərbaycan yüksək dəyərlərə sahib olan multikultural cəmiyyətdir.

Azərbaycan əhalisinin 96 faizinin müsəlman olmasına baxmayaraq, xristianlar, yəhudilər, ümumiyyətlə, bütün dini konfessiyaların nümayəndələri sülh və əmin-amanlıq şəraitində birgə yaşayırlar. Bu gün Azərbaycanda xristianlığın ayrı-ayrı cərəyanlarının icmaları sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir və 7 sinəqoq, 4 gürcü kilsəsi də fəaliyyətdədir. Ölkəmizin paytaxtında Cənubi Qafqazın ən möhtəşəm məbədi Heydər Məscidi inşa edilib. Qeyd edək ki, xalqımızın tarixi keçmişindən qalan tolerantlıq və multikulturalizm prinsipləri ölkəmizin qanunvericiliyində də öz əksini tapıb.

DÜNYANIN 26 APARICI UNİVERSİTETİNDƏ "MULTİKULTURALİZMƏ GİRİŞ" TƏDRİS OLUNUR

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycanı dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi tanımaq" təşəbbüsünün real həllini tapması məqsədilə "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin yerli və xarici ölkə universitetlərində tədrisi layihəsi uğurla icra olunur. Bu gün layihə geniş coğrafiyanı əhatə edir. Hazırda bu layihə çərçivəsində ölkəmizin bütün universitetlərində və bütün ixtisaslar üzrə, eyni zamanda, dünyanın 26 aparıcı universitetində "Multikulturalizmə giriş" və "Azərbaycan multikulturalizmi" fənləri tədris olunur.

Tolerant dəyərlərin qorunduğu ölkəmizdə qış və yay məktəbi təşkil edilib. Yay və qış məktəblərinin iştirakçılarında Azərbaycanın multikultural vəziyyəti, tolerant əhvali-ruhiyyə, etnik-dini müxtəliflik, ölkəmizdə müxtəlif xalqların nümayəndələrinin, fərqli konfessiyaların dinc yanaşı yaşaması haqqında geniş məlumat verilir.

"AZƏRBAYCANIN 9 ŞƏHƏRİ VƏ YÜZLƏRLƏ KƏNDİ ERMƏNİSTAN TƏRƏBİZ BU MÜSBƏT TENDENSİYALARI, MƏDƏNİ DİALOQU VƏ MƏDƏNİ MÜXTƏLİFLİYİ GÜCLƏNDİRMƏLİYİK"

Prezident İlham Əliyevin tolerantlığın inkişafına, möhkəmləndirilməsinə, təbliğinə diqqətinin məntiqi nəticəsidir ki, ölkəmizdə etnomədəni münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. Azərbaycanda etnik mədəniyyətlərin inkişafı, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması, müxtəlif konfessiyalara hörmət və ehtiramın güclənməsi istiqamətində xeyli iş görülmüşdür. Dövlət başçısının məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitlik, milli-mənəvi birlik, tolerant mühit formalaşmışdır. Bütün dinlərə hörmətlə yanaşaraq müxtəlif dinlərin məbədələrinə qayğı və diqqət göstərilir, o cümlədən dini ocaqlara məscidlərimizə olan münasibət Azərbaycanda din-dövlət münasibətlərinin, vətəndaş həmrəyliyi və yüksək səviyyəsini nümayiş etdirir.

"Azərbaycanda müxtəlif etnik qrupların və dinlərin təmsilçiləri bir ailə kimi yaşayır. Onlar Azərbaycanın dəyərləri vətəndaşları, bizim dövlətimizin, dövlətçiliyimizin əsl vətənpərvər insanlarıdır", - deyərək Cənab Prezident bildirdi: "Biz bu müsbət tendensiyaları, mədəni dialoqu və mədəni müxtəlifliyi gücləndirməliyik. Bütün bunlar əsrlərdən gələn nemətdir".

Azərbaycanda bütün dinlərin nümayəndələri öz dini ayinlərini azad şəkildə icra etməkdədirlər. Azərbaycanda bütün dinlərin nümayəndələri qarşılıqlı hörmət və anlaşma, sülh şəraitində birgə yaşayır və Milli Məclisdə təmsil olunurlar. Ölkədə mövcud ictimai sabitlik, vətəndaş həmrəyliyi və etnik dini dözümlülük mühiti mütərəqqi tarixi ənənələrdən bəhrələnən milli siyasətin məntiqi nəticəsidir. Azərbaycan müxtəlif etnosların və millətlərin, fərqli dinlərə sitayiş edən insanların tarixən dostluq və qarşılıqlı şəraitində yaşadığı tolerant ölkəyə çevrilib. Azərbaycan dünya miqyasında dinlərarası, millətlərarası münasibətlərin qurulmasında artıq nümunəvi ölkə kimi tanınır.

"Azərbaycan cəmiyyətində sülhün, sabitliyin, həmrəyliyin amillərindən biri məhz mədəni müxtəliflik və qarşılıqlı hörmətlə bağlıdır", - deyərək Prezident diqqətə çəkib ki, Azərbaycan daxilində mədəniyyətlərarası dialoq hər zaman müsbət olub. Prezident qeyd edib ki, multikulturalizm Azərbaycan vətəndaşları üçün hər hansı abstrakt məfhum deyil, həyat tərzidir. Azərbaycanda bütün dinlərin tarixi-dini abidələri qorunur, bərpa edilir, tikilir. Ölkəmizdə abadlaşdırılmış Pravoslav Dini-Mədəni Mərkəzi, Katolik məbədi, İmamzadə kompleksi, möhtəşəm Heydər Məscidi Azərbaycanda olan mühitin təzahürüdür. Bütün bunlarla yanaşı, Rus Pravoslav Baş Kafedral Kilsəsi, "Xilaskar" Yevangelik-lüteran kilsəsi, Gəncədəki Aleksandr Nevski Rus Pravoslav Kilsəsi dövlət tərəfindən təmir olunub, Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının Pravoslav Dini-Mədəniyyət Mərkəzi inşa edilib.

Ölkəmizdə olan çoxsaylı xristian icması cəmiyyətimizin ayrılmaz və fəal hissəsidir, onların abidələri və ibadət yerləri, kilsələr Azərbaycan dövləti tərəfindən tam mühafizə edilir və mütəmadi olaraq bərpa edilir.

Zümrüd BAYRAMOVA

İran kimi seçəcək: azərbaycanlı Məsudu, yoxsa fars Səidi? - ən şanslısı KİM?

Mətləb Salahov

İranda keçirilən prezident seçkiləri gündəmin əsas mövzusunə çevrilib. Əsasən də region ölkələri üçün gələcək İran prezidentinin kim olacağı daha çox maraq doğurur. Həttdə fars dini rejiminin hökmranlığı fonunda İran prezidentinin adı icraçıdan qəti fərqlənmədiyini hamı bilsə belə. Çünki dünyadakı hazırkı mürəkkəb proseslər fonunda hər kəs bu seçkilərdən sonra İranda yeni siyasət gözləyir. Sadəcə GÖZLƏYİR...

Artıq birinci turda prezident seçkilərinin nəticələrinin açıqlanması ilə Təbrizdən olan millət vəkili Məsud Pezeşkiyanın ən çox səs topladığı bəlli olub. Pezeşkiyan ikinci turda ikinci yeri tutan Səid Cəlili ilə yarışacaq. Rəsmi dövlət agentliyi İRNA-nın ölkənin seçki qorqahının sözcüsünə istinadən yaydığı açıqlamalara görə, ölkədə sandığa salınan 24,535,185 səsəndən Məsud Pezeşkiyan 10,415,991 səs (42.45 faiz) toplayaraq, Səid Cəlili isə 9,473,298 səsə (38.61 faiz) ikinci turda yarışmağa haqq qazanıblar. İRNA ölkədə ümumi seçici fəallığının 40 faiz olduğunu bildirdi. Öncə qeyd edək ki, prezident İbrahim Reisinin helikopter qəzası nəticəsində ölümündən sonra İranda keçirilən növbədənəkar prezident seçkiləri üçün 6 siyasətçinin namizədliyi nəzərdə tutulmuşdu. Namizədlərdən Əlirza Zakani və Əmirhüseyn Qazizadə Həşiminin seçkilər gündündən əvvəl kənara çəkilmələri ilə, cümə günü keçirilən seçkilərdə yarış yeganə islahatçı namizəd Məsud Pezeşkiyan və üç mühafizəkar namizəd Səid Cəlili, Məhəmmədbağır Qalibaf və Mustafa Pürməhəmmədi arasında keçib. İranda prezidentliyə namizədləri xalqdan - seçicilərdən əvvəl "elita" seçir, "saf-çürük edir", sonra isə sistem üçün təhlükəsiz hesab olunan namizədlər yarışa buraxılır. Seçici aktivliyinin hər zaman aşağı olması da məhz bundan qaynaqlanır. İnsanlar bilir ki, onların seçiminə verilən bütün namizədlər son nəticədə hazırkı düzənin qorunmasına və davamına xidmət edəcək, sistemdənəkar heç kim siyasi mübarizədə sadəcə olaraq YOXDUR, vəssalam! Bununla belə, zaman-zaman teokratik İran hakimiyyəti islahatçı namizədlərin seçki platformasında müəyyən mötədil, yumşaq və nisbi liberal tezislərin yer almasına, xalqa müəyyən işıqlı vədlərin verilməsinə göz yumur, bəzən bunu təşviq edir ki, əhali seçkilərə gəlsin və insanların narazılığı, etiraz potensialı təbliğat-təşviqat dövründə müəyyən qədər realizə olsun. Obrazlı desək, qazan daşmamış qapağı qaldırılırsın və buxar çıxsın.

Gəlin öncə seçkilərdəki aşağı səviyyəli seçici fəallığı barədə danışaq. Seçkilərdəki 40 faiz seçici iştirakı ilk növbədə artıq İran xalqının hazırkı molla rejiminə olan mənfi münasibətini ortaya çıxarır. Bu seçici göstəricisi həm də xalqın baş verənlərə laqeydliyi-dir. Heç nəyin dəyişməyəcəyinə olan inam dəyərlər buna. Zaman-zaman İran xalqının fars rejiminə qarşı sərt etirazları bu seçkilərdəki aşağı faizli seçici "fəallığında" özünü aydınca göstərir. Seçki gündəminə gəldikdə, bu seçkilərdə İranda miqrantlar, xüsusən Əfqanıstandan olan qaçqınlar əsas müzakirə mövzularından birini təşkil edir. İran rəsmi orqanlarının məlumatına görə, ölkədə 5 milyondan çox əfqan miqrant yaşayır. Miqrant məsələsinin gündəmə daşınmasının səbəb-

lərindən biri də İranda iqtisadi problemlərin və sosial-iqtisadi tənəzzülün öz pik həddinə çatması ilə bağlıdır. Artıq İran iqtisadiyyatında çöküş milli valyutanı da əməliyə "vurmağa" başlayıb. Qonşu ölkədəki dolanışqı elə bahalaşmış ki, əhali illər öncəki ucuz bazarlar və elçatan ərzaq qiymətlərinin xiffətini çəkir. Keçək İranda prezident seçkilərində ikinci tura qalan namizədlərlə yaxından tanışlığa. İkinci tura qalan namizəd Səid Cəlili mühafizəkar cəmiyədə kifayət qədər tanınmış və nüfuzlu şəxsdir. 1965-ci ildə Məşhəd şəhərində anadan olan Cəlili siyasi elmlər üzrə təhsil alıb, "Məhəmməd Peyğəmbər (s) xarici siyasəti" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edib. İran-İraq müharibəsində iştirak edib, bir ayağını itirib. Buna görə də ona "canlı şəhid" deyirlər. Cəlili 90-cı illərdən müxtəlif dövlət və siyasi qurumlarda çalışıb. XİN-də işləyib, ali dini liderin ofisində planlama şöbəsinin müdiri olub, nüvə danışıqları heyətinin rəhbərlik edib. Dini liderin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasında nümayəndəsi və Sistemin Məsləhətini Müəyyən edən Şuranın üzvüdür.

Biz isə azərbaycanlı olduğu deyilən namizəd Məsud Pezeşkiyan üzərində dayanacağıq. Bəs kimdir bu Məsud Pezeşkiyan? Qərbi Azərbaycan bölgəsində, Mahabadda dünyaya gəlmiş 70 yaşlı Məsud Pezeşkiyan azərbaycanlıdır. Təbrizdə tibb təhsili alıb, ixtisası kardioloqdur. Təbriz Tibb Universitetinin rektoru olub və bir neçə çağırış Təbrizdən deputat seçilib, parlamentin vitse-spikeri işləyib. Həmçinin prezident Məhəmməd Xatəminin birinci prezidentliyi dövründə səhiyyə nazirinin müavini, ikinci dövründə isə səhiyyə naziri işləyib. M. Pezeşkiyan "islahat" cəhətdən olsa da, mühafizəkar qanadda düşmən olaraq görünür, ən azı Xatəmi, Həsən Ruhani və ya Cavad Zərif qədər ciddi tənqid hədəfi deyil. Üstəlik yayılan məbədələrə görə, dini rəhbərlik onun seçilməsinə normal yanaşdığına işarə edib. Mətbuat bu namizədin azərbaycanlı olması barədə israrla fikirlər yürüdərək, ifrat İran rejiminin prezidentlik kürsüsündə bir türkün oturmaq şansını qızğın müzakirə edir.

Onun özünü İran şərtlərinə görə cəsarətlə verdiyi açıqlamadan məlum olur ki, əslən Qərbi Azərbaycandan olan Məsud Pezeşkiyan sən demə öz uşaqlarına evdə türk dilindən başqa dildə danışmağa icazə verməmiş. İran realığında bu cür davranışlardan sonra belə bir adamın seçkilərə buraxılmasının özü inandırıcı görünür. Çünki əsl-kökü türk olan, ən əsas da ictimai çevrəsində türkçülüüyü müdafiə edən birinə İran prezidentliyi olmaq şansının verilməsi siyasi realıqla əks mütənəsiblik təşkil edir. Yuxarıda sadaladığımız faktları çox yəqin ki, İran xüsusi xidmət orqanları bilməmiş olmazlar. Artıq fars rejimi S. Cəlilinin xeyrinə daha çox işlər görməyə başlayıb. Çox güman ki, seçkilərdə üçüncü yürə yüksələn Məhəmmədbağır Qalibaf da öz elektoratını fars rejiminin basqısı ilə S. Cəliliyə səs verməyə çağıracaq. Artıq o dünən axşamdan bu istiqamətdə açıqlamalar verməyə başlayıb. M. Pezeşkiyan seçkilərdə qalib belə gəlsə çox güman ki, Xatəminin qoyduğu siyasi cızıqdan qəti kənara çıxma bilməyəcək. Bu vaxta qədər əslən azərbaycanlı olan neçə prezident, yüksək çinli İran məmurları olub ki, heç biri siyasi cəsarət göstərərək milli kimliyinə uyğun xırda bir addım belə ata bilməyib. Əlbəttə, fars rejimi yetişdirdiyi kadrları siyasi mətbəxdə dəfələrlə "qaynadıb" sonra süfrəyə çəkib. Rejim öz uşaqlarını yaxşı tanıyır axı...

İranda prezident seçkiləri barədə gələcəyimiz nəticə odur ki, hazırkı namizədlərdən kimin türk, kimin fars və ya başqa millətin nümayəndəsi olmasının heç bir önemi yoxdur. Heç bir namizəd milliyətdən asılı olmayaraq dini rejimin qaydalarından və siyasətindən zərərçədə də olsa kənara çıxmayacaq. Fars, türk və seçkilərdə şanslı olmaq heç nəyi dəyişmir çünki...

2020-ci ilin 8 noyabrı Azərbaycan tarixinin səhifələrinə qırmızı xətlə düşmən Ermənistan üzərində Böyük Zəfəri yazdısa, 2023-cü ilin 20 sentyabrı Böyük Zəfərin davamı olaraq lokal antiterror tədbirləri ilə ərazi bütövlüyümüzün və süverenliyimizin tam bərpası oldusa, 2024-cü ilin 7 fevralı şanlı tariximizə bütöv Azərbaycanda ilk Prezident seçkiləri kimi yazıldı və 1 sentyabrı isə Parlament seçkilərinin keçirildiyi gün kimi yazılacaq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Altıncı çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin buraxılması və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsi haqqında" 28 iyun 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə sentyabr ayında Azərbaycan vətəndaşları seçki məntəqələrinə yollanaraq uzun illərdir, ölkəmizdə həyata keçirilən şəffaf və obyektiv seçki qaydası əsasında öz

sayılı Tərtər-Naftalan-Goranboy, 118 sayılı Ağdam şəhər, 119 sayılı Ağdam kənd və 124 sayılı Şuşa-Ağdam-Xocalı-Xocavənd seçki dairələrinin hüduqlarında və adlarında qismən dəyişikliklər olunmasına qərar verdi. Qərara əsasən yuxarıda qeyd edilən seçki dairələri müvafiq olaraq 96 sayılı Goranboy-Naftalan, 97 sayılı Tərtər-Ağdərə-Goranboy, 118 sayılı Ağdam-Xocalı, 119 sayılı Ağdam və 124 sayılı Şuşa-Ağdam-Xocavənd seçki

şa qədər 18:00-dək davam edəcək. Yeni, bu proses iyulun 13-dən başlayacaq və avqustun 2-si 18:00-da yekunlaşacaq. Səsvermə üçün qeydiyyatdan çıxma vəsiqələrinin verilməsi avqustun 29-dək davam edəcək. Bu proses səsvermə gününə 3 gün qalanadək davam edir.

Namizədlərin seçki dairələri üzrə siyahısının dərc olunması avqustun 12-dək davam edəcək. Seçkiqabağı təşviqatın aparılması səsverməyə 23 gün qalmış başlayacaq və səsverməyə 24 saat qalmış yekunlaşacaq. Yeni, bu proses avqustun 9-u başlayacaq, avqustun 31-i saat 08:00-da isə dayandırılacaq. Seçki prosesi boyunca məarifləndirmə tədbirləri isə mütəmadi şəkildə həyata keçiriləcək.

sənariyə əl atsanız, uğur qazana bilməyəcəksiniz. Biz sübut etdik ki, münaqişənin hərbi yolla həlli var. Beləliklə, münaqişə həll olundu.

2020-ci ilə qədər torpaqlarımızın azad olunması ilə bağlı mühüm proseslər həyata keçirildi. Ən əsası ölkə iqtisadiyyatı inkişaf etdi, ordu quruculuğu sahəsində yüzilliklərə sığan işlər görüldü. Qarabağ probleminin dinc yolla həlli istiqamətində illərlə iş aparıldı, lakin bu sahədə uğurlu nəticə əldə olunmamışdı. Çünki Azərbaycanın sülh səsinə beynəlxalq aləm cavab vermədi. Ermənistan respublikası isə nəinki torpaqlarımızı sülh yolu ilə qaytarmaq istəmədi, hətta yeni işğalçılıq siyasətini davam etdirdi.

Dövlətimizin başçısı isə xalqa bütün müraciətlərində, hətta beynəlxalq kürsülər

seçimlərini edərək millət vəkllərini seçəcəklər. 2020-2023-cü illər torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyünün tam təmin olunması ölkə vətəndaşları tərəfindən qürur və sevinclə qarşılandı, həm Prezident, həm də Milli Məclisə seçkilərlə bağlı sərəncamlar da eyni hisslərlə qarşılandı. Çünki seçkilərin bütöv Azərbaycanda keçiriləcəyi günü hər bir vətəndaş uzun illərdən bəri gözləyirdi.

Parlament seçkiləri ilə bağlı Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) İdarə Heyətinin iyunun 20-də keçirilən iclasında Milli Məclisdə təmsil edən deputatlara altıncı çağırış Milli Məclisin buraxılması və növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsi barədə Azərbaycan Prezidentinə müraciət olunması üçün təşəbbüs göstərmələrinin tövsiyə edilməsi barədə yekdil qərar qəbul olundu. Parlamentin iyunun 21-də keçirilən plenar iclasında isə Milli Məclis növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsi üçün Prezidentə müraciət etdi. Müraciətin lehinə 105, əleyhinə isə 1 nəfər səs verdi. Qanunvericiliyə uyğun olaraq Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun iyunun 27-də keçirdiyi iclasında Milli Məclisin buraxılması və növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsinin Konstitusiyaya uyğun olması barədə qərar qəbul edildi. Bundan sonra dövlətimizin başçısı məlum Sərəncamı imzalamaqla seçkiləri sentyabr ayının 1-nə təyin etdi. İyunun 28-də isə Milli Məclisin növbədənkenar sessiyasının sonuncu plenar iclası keçirildi və sessiya bağlı elan edildikdən sonra VI çağırış Milli Məclis işini yekunlaşdırdı.

Seçki dairələrinin hüduqlarında və adlarında da qismən dəyişikliklər olundu

İyunun 27-də Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının iclası keçirildi. İclasda "Azərbaycan Respublikasının Ağdərə rayonunun yaradılması haqqında" 2023-cü il 5 dekabr tarixli Qanunla əlaqədar olaraq bəzi seçki dairələrinin hüduqlarında dəyişiklik edilməsi məsələsinə baxıldı. Komissiya sözügedən Qanunu və Seçki Məcəlləsinin tələblərini əsas götürərək, habelə yerli və digər şərait nəzərə alınmaqla, seçicilər üçün maksimum əlverişli şərait yaradılmasının zəruriliyini diqqətdə saxlayaraq 96 sayılı Goranboy, 97

Bütöv Azərbaycanın ilk Parlament seçkilərinə doğru

dairəsi adlandırıldı.

Həmçinin iclasda MSK-nın normativ xarakterli aktlarına dair məsələyə baxıldı və bir sıra normativ xarakterli aktlar son dövrlər qanunvericilikdə edilmiş dəyişikliklərə uyğunlaşdırıldı.

Seçkilərə start verildi

İyunun 29-da Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbədənkenar parlament seçkiləri ilə bağlı iclası keçirildi və bununla da MSK parlament seçkilərinə rəsmən start verdi.

Gündəlikdə duran - Milli Məclisə növbədənkenar seçkilərin hazırlanıb keçirilməsi üzrə əsas hərəkət və tədbirlərin Təqvim Planının təsdiqi, vətəndaşların seçki hüquqlarını pozan hərəkətlərdən (hərəkətsizlikdən) və qərarlardan şikayətlərin araşdırılması məqsədilə MSK-nın nəzdində ekspert qrupu yaradılması, həmçinin imza vərəqələrində, habelə namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının təqdim etdikləri sənədlərdə olan məlumatların düzgünlüyünü və müvafiq məlumatları yoxlamaq üçün işçi qrupu yaradılması və tərkibinin müəyyən edilməsi məsələlərinə də baxıldı. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının bütün seçki dairələrində müşahidə aparılması məsələlərinə də baxılıb və seçki dairəsi ərazisində müşahidə aparmaq üçün müvafiq seçki dairələrinə təqdim edilməsi isə Sərəncamın rəsmi dərc edildiyi gündən başlayaraq seçkilərin keçirilməsinə 5 gün qalanadək, yeni, avqustun 27-nə qədər davam edəcək.

Namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərinin müvafiq dairə seçki komissiyalarına təqdim edilməsi səsvermə gününə ən çox 50, ən azı isə 30 günə qalmı-

Bütöv Azərbaycanda ikinci böyük seçkinin keçirilməsi qürurdur

Ötən il dekabrın 6-da "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər" Forumunda iştirak edib Prezident İlham Əliyevin Links Avropa Fondunun direktoru niderlandlı Denis Sammutun "Cənab Prezident, tarix sizi 2020-ci il Qarabağ müharibəsində qalib gəlmiş Lider kimi xatırlayacaq. Həmin Qələbə bir çox cəhətdən Sizin prezidentliyinizin dəst-xəttini müəyyənləşdirdi" ifadələrinə cavabı dövlət başçısının ötən 20 ilin başlanğıcındakı iradəsinin tərənnümü oldu: Müsahibələrin birində demişdim ki, əraziləri azad etmək mənim siyasi həyatımın əsas məqsədini təşkil edir və fəxr edirəm ki, bu məqsədlərə nail olub. Necə xatırlanacağım bir çox amillərdən asılı olacaq. Düzünü desəm, bu barədə düşünməyə belə vaxtım yoxdur. Bu barədə düşünəndə, buna təsir etmək mənim iradəmdən asılı deyil. Sülhlə bağlı onu deyə bilərəm ki, düşünürəm, biz sülh gətirmişik. Biz sülhü müharibə ilə gətirdik. Düşünürəm ki, bu, Qafqazda lokal vəziyyətdən daha geniş şəkildə qiymətləndirilməli olan bir məsələdir. Hərbi yolla sülhə necə nail olmaq olar? Uzun illər danışıqlar və işğal zamanı mən Minsk qrupunun həmsədrlərindən eşidirdim, onlardan üçü bir ağızdan qeyd edirdilər ki, münaqişənin hərbi yolla həlli yoxdur. Belə məlum oldu ki, onların hər üçü səhv edirdi. Dövlətçilik tarixinə, geniş beynəlxalq təcrübəyə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olmasına baxmayaraq, onlar yanlışdır. Düşünürəm ki, ya sadəcə, yanlış qiymətləndirdiklərinə görə yanlışdır, ya da bu, Azərbaycana bir növ mesaj idi ki, siz sülh sənarisindən başqa

də çıxışlarında belə vurğulayırdı ki, torpaqlarımızın sülh yolu ilə qaytarılması mümkün olmasa, bu, hərbi yolu ilə olacaq.

2020-ci il torpaqlarımızın işğaldan qaldığı son il oldu. Sentyabrın 27-də Ermənistan hərbi birləşmələrinin yeni torpaq iddiaları ilə sərhədlərimizə hücumu milli ordumuzun tutarlı cavabı ilə dayandırıldı. Və həmin gün ölkəmizdə ikinci Vətən müharibəsinin başlandığı gün oldu.

43 gün davam edən müharibənin 44-cü günü millətimizə qələbə bəxş etdi. Qarabağ torpaqlarında şiddətli döyüşlər getdi. Şəhidlər verdik, qazılarımız oldu. Lakin bir-birinin ardınca torpaqlarımızı erməni nankorlarından geri aldığımız. Azərbaycan Milli Ordusu Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə dünyanı heyrətə gətirən döyüş taktikası həyata keçirdi. Füzuli, Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı, Şuşa işğaldan azad edildi. Noyabrın 10-da Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan arasında imzalanan üçtərəfli bəyannaməyə əsasən Ağdam, Kəlbəcər və Laçının boşaldılması üçün düşməne vaxt verilməsi isə dövlətimizin başçısının humanistliyini dünyaya bəyan etdi. Həmin ilin sonunadək həmin üç rayonumuz da erməni tapdağından xilas edildi, hüriyyətinə qovuşdu. Beləliklə, 30 il ərzində ev-eşiyindən, doğma yurdundan erməni qəsbkarları tərəfindən silah gücü ilə çıxarılan minlərlə məcburi köçkünümüzün tapdanmış hüquqları bərpa olundu.

Onların yurduna-evinə qayıtması üçün hələ müharibə bitməmiş, torpaqlarımız bir-bir azad olunduqca quruculuq və bərpa işlərinə dərhal başlandı ki, bu da dövlətimizin qüdrətini göstərməklə yanaşı, həm də hər bir qaçqın, köçkünü, ümumilikdə Azərbaycan vətəndaşına qayğının, ölkədə insan amilinə verilən dəyərin təzahürü idi.

Tariximizin şanlı səhifəsini təşkil edən Qarabağ Zəfəri Prezidentin praqmatik fəaliyyətinin nəticələridir. O nəticələr ki, həm də Azərbaycanın güclü, eyni zamanda sülhsevər dövlət olduğuna dünyanın şahidliyidir. Ən əsası isə Azərbaycan vətəndaşının qürur yeridir. Odur ki, bütöv Azərbaycanda ilk dəfə Prezident seçkilərində olduğu kimi, qarşıdakı Milli Məclisə seçkilərdə də xalq öz düzgün seçimi ilə namizədlərinə səs verməklə, Azərbaycanın müasir tarixində yeni bir səhifəni açmış olacaq.

Matənət Məmmədova

“Qiymət dəyişilir, keyfiyyət də yüksələcək”

“Qiymət dəyişimi ilə bağlı hələ iki il əvvəl ictimai nəqliyyatda çalışan özəl daşıyıcılar dövlətə müraciət etmişdilər. Bu müraciətlər dəfələrlə olmuşdu, həm də yazılı formada media vasitəsilə”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında nəqliyyat eksperti Eldəniz Cəfərov deyib.

MÜNASİBƏT BİLDİRİLDİ

nub. 2022-2026-cı illəri əhatə edən sosial inkişafa dair proqramlarda da var. 2030- Azərbaycanın milli prioritetlərində də bu göstərilir. Ona görə biz bu gündən buna hazırlaşmalıyıq.

Gələcəyə doğru atılan addımlardan biri də qiymət dəyişimidir. Dünyanın iqtisadiyyatında baş verən dəyişikliklərə biz də hazır olmalıyıq. Onu ignor edə bilmə-

rik. Dünya iqtisadiyyatında baş verən dəyişikliklər, enerji daşıyıcılarının qiymətlərinin bəzən kəskin yüksəlməsi, bəzən kəskin azalmasına da xüsusi diqqət yetirməliyik. Neft ölkəsi olaraq buna hazır olmalıyıq. Ona görə də bu gündən bu önleyici tədbirlər həyata keçirilir.

Bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, qiymət dəyişikliyi olursa, əlbəttə ki, ictimai nəqliyyatda gediş də daha təhlükəsiz və komfortlu olacaq. Payızda biz yeni ekoloji cəhətdən təmiz elektrobusların gəlişini gözləyirik. Təxminən 150 ədəd belə avtobusların gəlməsi gözlənilir. Bunu İqtisadiyyat Nazirliyi ilə Çinin “BYD” elektrobus istehsalçı şirkəti arasındakı müqavilə və memorandumdan bilir. Daha sonra Nəqliyyat Nazirliyi də bu xəbəri təsdiq etmişdi. Odur ki, qiymət dəyişilir, keyfiyyət də yüksələcək. Artıq özəl daşıyıcılar da bu məsuliyyəti hiss etməlidirlər. Hansı özəl daşıyıcı ictimai nəqliyyatda çalışa bilməyəcəksə, öz avtobus parkını yeniləyə bilməyəcəksə, o, yəqin ki, özünü başqa sahədə sına bilər, başqa sahədə çalışa bilər” - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

O bildirib ki, ictimai nəqliyyatın avtobus seqmentində çalışan özəl daşıyıcılar gediş haqqının 60 qəpik civarında olmasını xahiş edirdilər: “Onlar bunu onunla əsaslandırırıdılar ki, bir sənişinin daşınması onlara 85 qəpiyə başa gəlir. Ona görə hal-hazırda çalışmaq onlara sərf etmir və ziyan işləyirlər. Dövlət onu nəzərə aldı, lakin qiyməti 100% yüksəltmədi. Qiymət 30 qəpikdən 40 qəpiyə dəyişdirildi. Bu gün isə həmin qiymət 50 qəpik təşkil edir. Yenə də dövlət sosial yönümlü siyasətini nəzərə alaraq qiymətləri kəskin yüksəltməyib.

civarında saxlanılıb”.

“Bununla yanaşı dövlət özəl daşıyıcılara da subsidiya verilməsini təmin edəcək. Yeni bir sistem yaradılır, yeni bir proqram olacaq. Bu, “Brutto müqaviləsi” adlanır. Dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində bu sistem mövcuddur. Dövlətin özəl daşıyıcılara olan dəstəyidir. Daşınmasından asılı

olmayaraq dövlət özəl daşıyıcılara müəyyən kompensasiya təklif edəcək.

Məqsədlərdən biri də odur ki, 2030-cu ilə qədər bizim ölkəmiz təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsinə çevrilməlidir. Bu bizim dövlət proqramlarımızda təsbit olu-

Qiymətlərin dəyişməsində biz uzaq perspektivə baxmalıyıq. Artıq Bakının ictimai nəqliyyatında atmosfərə zərərli karbon qazını buraxan, eyni zamanda dizel mühərriki ilə çalışan avtobusların istismar olunması qadağan olunub. Dizel mühərrikli avtobuslar Bakının ictimai nəqliyyatında çalışa bilməz. Bunun üçün də bütün daşıyıcılar həmin avtobus parkını yeniləməlidirlər. Dizel mühərrikli avtobuslardan imtina etməlidirlər. Bu da, təbii ki, özəl daşıyıcılara külli miqdarda ziyan olacaq. Həm bu avtobusların dövrüydən çıxarılması, həm də onları yeni avtobuslarla əvəz etmək heç də ucuz başa gəlməyəcək. Bu tərəfdən biz bunu dövlətin biznesə təklif etdiyi bir güzəşt kimi də qəbul etməliyik. Eyni zamanda burada cəmiyyətin də fikri nəzərə alınır. Özəl daşıyıcıların xahişinə görə qiymət 100% yüksəlməyib, yenə də 50 qəpik

Acgöz

Lalə Mehralı

Amma insan...

Acgözlük əksər canlılarda var. Heyvanlarda da, insanlarda da. İnsanlarda güc hərisliyi, yemək hərisliyi, pul hərisliyi var, heyvanlarda, sadəcə, yemək acgözlüklüyü. Sadəcə, insan şüurlu şəkildə edir, heyvan şüursuz. Heyvanların planı yoxdur, qidanı mühafizə edə bilmirlər, ala bilmirlər, sata bilmirlər, barter və ya bənzər sistemləri yoxdur. Maksimum doyanadəkdir acgözlülükləri, doyuqdan sonrası ilə işləri olmur.

Qazandıqca qazanmaq, yedikcə yemək, gücləndikcə güclənmək istəyir. Doymur. Qarnı doyur, gözü doymur, gözü doyur nəfəs doymur. Tamah, mənfəət, gəlir – adını nə qoyursa qoysun. Hərslilik donunu, rəngini, cildini dəyişə bilir, amma mahiyyətini dəyişmir. “Acgöz” sözü var dilimizdə, birisi haqqında danışanda onun şəxsiyyətini təsvir etmək üçün mənfi mənada işlətdiyimiz sözdür. Əgər insan fitratında doymusuzluq, hərslilik, acgözlük varsa, onun şəxsiyyəti heç vaxt bütöv olmur.

Məşhur bir misal var, “ac insan doyar, amma acgöz doymaz” deyir. Gözü doymayan insanı heç nə doyura bilməz, ruhu acdır çünki. Varlandıqca daha çox var istəyir insan. Qazanır, qazanır, amma doymur. Qazandıqları ömrünün sonuna yetəcək

qədərdir, nəvə-nəticəsini doyracaq qədərdir, amma yenə qazanmaq hərisliyi var.

Gözəlləşmək uğrunda da çirkin bir acgözlüyü var insanın. Bu gün dodağını əməliyyat etdirir, sabah burnunu, birisigün yanağını. Gözəllik hərisliyə çevrilir getdikcə. Çirkinliyə çevrilənədək davam edir.

Dünya yaşanılacaq yer deyil daha. Dünyanın bir tərəfində süd vannasında üzənlər var, digər tərəfində bir damla südə həsrət ac insanlar. Kimi bu gün alacağı son model telefonun, avtomobilin kataloqunu süzür, kimi bir loxma çörək üçün yerdə sürünür.

Varı-dövləti “itə tök” olanlar da dərddir, balasını gecələr ac yatırdan da. Kimisi milyonlarını mühafizə etməyin yollarını ariyır, kimisi sabah yavan çörək ala bilməyin. Kiminin böyük evi, bol qidası, yumşaq yatağı var, kiminin quru döşəməsi, qaynar günəşi, ac qarınları. Kimisi daha bir ev almaq uğrunda mübarizə aparır, kimisi sağ qalmaq

uğrunda. Kimisi xərcləyib qurtara bilmədiyi milyonların üstünə milyonlar gəlsin istəyir, kimisi, sadəcə, yaşamaq.

Doymur insan. 1 evi olanda 2-cini istəyir, 2 evi olanda 3-cünü. Hər şeyin yaxşısına, yenisinə sahib olmaq istəyir. Ac gözü doymur, acgözlülüğü artdıqca ətrafı boşalır. Acgöz insanın dostu olmur. Onlar üçün tamah ən yaxın dostdur, çünki həmişə hər şeyin yaxşısını özləri üçün istəyirlər.

Təbiətdə heç bir canlı insan qəder acgöz deyil. Yırtıcı ovunu yaxalayıb qarnı doyanadək yeyib uzaqlaşır, yerdə qalanını digər canlılar yeyir. Ağaclar torpaqdan yalnız ehtiyacı olan qəder su içirlər. Quşlar taxıl zəmisindən dənlikləri doyanadək buğda yeyəcəklər, torbaları, kassaları yoxdur yığmağa. Yalnız qarışqalar dar gün üçün tədriki görürlər, o da heç kimə zərər vermədən, kimsənin azuqəsinə oğurlamadan, acların payını çirpisdirmədən.

Təbiət səxavətlidir. Hamıya yetəcək qəder qida verir əslində. Problem bu qidanın paylaşdırılma mexanizmindədir. Kimisi mədəsi partlayanadək yeyə bilir, kimisi uşaqlarının aclıqdan ağlaşmasına dözmək məcburiyyətindədir. Dünyanın ədalət tərəzisində hiylə qurulub, bəzi acgöz satıcıların tərəziyə əməl etdiyi kimi. İnsan da dünyaya oxşayıb. Mal yiyəsinə oxşamasa haram sayılır axı...

Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının iclası olub

İyulun 1-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) iclası keçirilib. Komissiyadan SİA-nın Naxçıvan bürosuna bildirilib ki, iclasda əvvəlcə MSK sədri Əjdər Əliyev Komissiya üzvlərini Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin 2024-cü il 28 iyun tarixli "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə seçkilərin təyin edilməsi haqqında" Sərəncamı ilə tanış edib. Bildirilib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin Sərəncamı ilə seçkilər

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin olunub.

Sonra Ali Məclisə seçkilərlə əlaqədar qanunvericilikdə nəzərdə tutulan tədbirlərin sistemli, ardıcıl və keyfiyyətlə gerçəkləşdirilməsi, habelə seçki iştirakçılarının metodiki köməklik göstərilməsi və onların fəaliyyətlərinin daha da sadələşdirilməsi məqsədi ilə seçkilərin hazırlanıb keçirilməsi üzrə əsas hərəkət və tədbirlərin Təqvim Planı Komissiya üzvləri tərəfindən müzakirə olunaraq təsdiqlənib. Naxçıvan Muxtar Respublikasının inzibati ərazi vahidinin hüddulları daxilində 45 seçki dairəsinin yaradılması, onların sxemi, qrafik təsviri və hüddullarının müəyyən olunması üzrə komissiyanın təklifləri müzakirə edilib.

MSK sədrinin müavini, seçki dairələrinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi üzrə komissiyanın sədri Xatirə İbrahimli muxtar respublika üzrə yaradılması nəzərdə tutulan 45 seçki dairəsinin hüddullarına dair hazırladığı təklifləri, həmçinin hər bir seçki dairəsinin mərkəzi və seçicilərinin sayı barədə komissiya üzvlərini məlumatlandırıb. MSK

üzvləri hazırlanmış təklifin "Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinə seçkilər haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikası Qanununun 27-ci maddəsinə tam uyğun olduğunu qeyd edib və seçki dairələrinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi üzrə Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəzdində yaradılmış komissiyanın verdiyi rəyə uyğun olaraq, 45 seçki dairəsinin qrafik təsvirinin təsdiq edilməsi üçün səsə qoyulmasını təklif ediblər. Naxçıvan Muxtar Respublikasının inzibati ərazi vahidinin hüddulları daxilində seçki dairələrinin yaradılması sxemi və qrafik təsviri təklif olunan qaydada səsə qoyularaq yekdilliklə qəbul olunub.

İclasda qarşıdan gələn seçkilərdə vətəndaşların seçki hüququnu pozan hərəkətlərdən (hərəkətsizlikdən) və qərarlardan şikayətlərin araşdırılması, eləcə də vətəndaşların seçki hüquqlarının daha səmərəli təmin olunması məqsədilə MSK nəzdində ekspert qrupunun yaradılmasına dair məsələyə də baxılıb və 5 nəfərdən ibarət tərkibdə ekspert qrupunun yaradılmasına qərar verilib. Seçki qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq dairə seçki komissiyaları nəzdində 3 nəfərdən ibarət ekspert qruplarının yaradılması isə seçki dairələrinin dairə seçki komissiyalarına həvalə olunub.

Komissiyanın iclasında, həmçinin deputatlığa namizədlərin qeydə alınması məsələsinə MSK-da baxılması zərurəti yarandıqı halda müvafiq sənəd və məlumatların yenidən yoxlanılması məqsədilə Komissiya nəzdində aidiyyəti dövlət qurumlarının mütəxəssislərindən ibarət işçi qrupu yaradılıb və MSK-nın üzvü işçi qrupunun rəhbəri təyin edilib.

Yol qəzalarının əsas səbəbləri nədir?

Yol-nəqliyyat qəzaları ölkəmizdə vaxtsız ölüm səbəbləri sırasında ilk yerlərdən biri tutur. Bunun səbəbləri haqda çox yazılıb, çox danışılıb, lakin hələ də bu problemin həlli ilə bağlı ciddi irəliləyiş əldə olunmayıb. Burada çox sayda səbəblər var- yol infrastrukturunun bəzi yerlərdə təhlükəli olması, sürücünün yorğunluğu, avtomaşınların texniki vəziyyətinin yaxşı olmaması, sürücülərin qeyri-peşəkartlığı, yolverilən sürət həddinin keçilməsi və s.

Bu səbəblər arasında, mənəcə, ən əsası sürət həddinin aşılmasıdır. Xüsusən də, şəhərlərarası avtobusların çoxu yolverilən sürət həddini xeyli dərəcədə keçir. Məqsəd məsafəni daha tez qət etmək və qısa vaxtda daha çox gəlir əldə etməkdir. Nəinki mikroavtobusda, hətta iri avtobusların da 110-la getdiyim yolda saatda 150 ilə yanından şütüyüb keçməsinin şahidi olmuşam. Halbuki, avtobusların 90 km/saat-dan artıq sürətlə getməsi qadağandır.

Ən dəhşətli orasıdır ki, 50 nəfər daşıyan avtobusun sürücüsünə sənişinlərdən heç kim irad bildirmir, normal sürətlə sürməsinə tələb etmir. Çünki onlar da mənzilbaşına mümkün qədər daha tez çatmağa çalışırlar. Burada sürücü və sənişinlər arasında yazılmamış qanun, gizli razılışma var sanki. Bax bu sürətli heyət terzi əksər faciələrin səbəbkarıdır.

21-ci əsrdə "sürət əsri" demək, avtomobili yolverilən həddən yüksək sürətlə idarə etmək deyil. Bəziləri bu ifadəni səhv başa düşüblər və bu səhv də onlara həyatları bahasına başa gəlir. Həm də təkəcə özlərinin yox, günahsız başqalarının da...

Mikroavtobuslarda isə vəziyyət daha təhlükəlidir. Bu maşınlar magistrallarda 150 km/saat-dan yuxarı sürətlə gedirlər. Bəzən isə 180-200 km/saat sürətlə. Halbuki, bu yolların infrastrukturunu 120 km/saatdan yuxarı sürət üçün uyğun deyil və bu, aşkar qəza deməkdir.

Problemlərdən biri yük maşınlarının sürücüləri ilə bağlıdır. Onlar da əksər yol hərəkəti qaydalarına riayət etmir, yüksək sürətlə sürürlər. Çünki işlədikləri şirkət qarşılıqları daha tez və daha çox işləmək tapşırığı qoyur, bəzən sutkada 15-16 saat sükan arxasında olurlar. Üstəlik, bu maşınlar əksər hallarda icazəverilən normadan 2 dəfə artıq yüklənir

ki, bu da potensial ölüm maşını deməkdir. Onsuz da bu avtomaşınların əksəriyyətinin texniki vəziyyəti ideal deyil.

Sürücülərin yorğunluğu da qəzaların səbəbləri arasındadır. Uzun yola çıxanda göz və beyin yorulur və sürücünü yuxu tutduğuna, ən azı beyin reaksiyaların ciddi şəkildə azalmasına görə, hər iki saatdan bir dayanıb istirahət etməlidir. Sürücülərin çoxu buna fikir vermir. 6-7 saatlıq yolda maksimum bir dəfə dayanırlar- o da, məcburən- yemək üçün. Bir çoxu isə bu müddətdə heç dayanmadan avtomobil idarə edir.

Daha bir səbəb isə qeyd etdiyimiz kimi, yol infrastrukturunu ilə bağlıdır. Düzdür, son dövrlərdə ölkəmizin əksər avtomobil yolları yenidən qurulub və standartlara cavab verir, lakin hələ də təhlükəli yollar var.

Hətta ölkəmizin əsas avtomobil yolu olan Bakı-Qazax yolunun böyük hissəsi artıq yararsız hala düşüb, bəzi yerlərdə isə çox təhlükəli hala gəlib. Yamaq-yamaq hissələr, dağılmış kələ-kötür asfalt yüksək sürətə uyğun deyil. Digər yollarımızda da belə yerlər çoxdur.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz səbəblər faciə ilə bitən avtomobil qəzalarının əsas səbəblərini təşkil edir. Çox təəssüf ki, hələ də bu səbəblər aradan qaldırılmayıb.

Bundan başqa, avtomobillərin ehtiyat hissələrinin saxta və keyfiyyətsiz olması, sürücülərin yol hərəkət qaydalarını bilməməsi və ya bilsə belə riayət etməməsi də ağır qəzalarda əsas səbəblərin sırasında yer alır.

Bu səbəblərdən, ölkəmiz avtoqəzaların, qəzalarda ölümlərin sayına görə dünyada öncül yerlərdədir. Bütün bu səbəblər aradan qalxmayınca, belə faciələrin də ardı-arası kəsilməyəcək. Təəssüf ki, bu, acı həqiqətdir...

Elçin Bayramlı

"Nar" komandası "Breyn Rinq" yarışının qalibi oldu

"Nar" komandası 5 ay davam edən gərgin mübarizə nəticəsində "Breyn Rinq" yarışmasının 23-cü mövsümündə qalib gəlib. Ümumilikdə "Breyn Rinq" intellektual yarışmasının bu mövsümündə 20 komanda iştirak edib. "Nar" finalda "Gəncə" komandasını 2:0 hesabı ilə məğlub edib. Qeyd edək ki, "Nar" komandası 4 qat Azərbaycan çempionu və mobil operatorun təsis etdiyi "Nar" kubokunun 6 qat qalibidir. "Nar" Korporativ Sosial Məsuliyyət strategiyası çərçivəsində intellektual

oyunları dəstəkləyir. Mobil operator 10 ildən artıqdır ki, "Breyn Rinq" intellektual yarışmasının əsas tərəfdaşdır. Bu tərəfdaşlığın məqsədi ölkədə təhsil təşəbbüslərini təşviq etməkdir. "Nar"-ın gerçəkləşdirdiyi layihələr haqqında ətraflı məlumatı nar.az saytından əldə edə bilərsiniz. "Nar" hal-hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərməkdədir və son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə liderdir. Mobil operator müştəri-yönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Bakcell Şuşada yeni mağazasını təqdim etdi!

"Bakcell"-in yeni brend strategiyasına uyğun innovativ mağazasının açılışı bu dəfə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərində baş tutdu. Yeni açılmış Şuşa mağazası Laçın və Xankəndi filialları ilə birlikdə Bakcell-in Qarabağ bölgəsindəki sayca 3-cü mağazasıdır. "Hədəfimiz, yeni brend kimliyimizi təqdim edərkən abunəçilərimizə verdiyimiz vədə sadıq qalmaqdır. Odu ki, biz, bundan sonra da innovasiya və yeni məhsullarımızı Azərbaycanın hər bir bölgəsində, xüsusən də, Qarabağda təqdim edəcəyik. Məsələn, biz ötən ay abunəçilərimizə ölkədəki ən sürətli sabit ev internetini təqdim etdik. Yaxın günlərdə isə, Wifi üzərindən zəng xidmətini dəstəkləyən VoWifi və bir sıra yeni məhsulumuzu abunəçilərimizin ixtiyarına verməyi planlaşdırırıq" - deyir Bakcell-in Baş

İcraçı Direktoru Klaus Müller Şuşa mağazasının açılışı zamanı qeyd edib.

Şuşa şəhərinin İstiqlaliyyət küçəsində yerləşən yeni Bakcell mağazası ziyarətçilərə tam yeni brend təcrübəsi yaşadacaq bir məkandır. Burada abunəçilər ehtiyacları olan ənənəvi xidmətlərlə yanaşı, Bakcell-in yeni xidmətləri, "high-tech" və "AI" dəstəklili məhsullar haqqında məlumat əldə edə bilərlər.

Mağazada əməliyyatları keyfiyyətli şəkildə və sürətlə həyata keçirməyi təmin edən növbəli keçid sistemi və elektron guşə də yerləşdirilib. Xatırladaq ki, Bakcell ötən il Qarabağ bölgəsində ən müasir səs texnologiyası olan VoLTE, eSIM və ölkənin ən sürətli mobil internet şəbəkəsini öz abunəçilərinin ixtiyarına verib. Həmçinin, regionda baza stansiyalarının sayını 120-dən yuxarıya çatdırıb.

Ermənistan getdikcə daha çox Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmaq istəyini ifadə edir. İş o yerə çatıb ki, Ermənistan Parlamentinin sədri Alen Simonyanın sözlərinə görə, ölkədə Avropaya inteqrasiya məsələsi ilə bağlı referendum keçirilə bilər. Deyib ki, ictimai rəy Avropa İttifaqının bir hissəsi olmağa meyllidir. İyunun 28-29-da Dubrovnikdə keçirilən forum çərçivəsində Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan və Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Josep Borrell arasında Avropaya inteqrasiya mövzusu əsas müzakirə mövzusu olub.

Bu barədə nazir özünün edilmiş qanundur. Brüssel "Twitter" sahifəsində məlumat yayıb. Mirzoyan Avropa Şurasının yaydığı məlumatda Brüsselin Ermənistan rəhbərliyindən hazırkı siyasi kursu dəyişməyi tələb edib,

rik məşqlərdir. Lakin Moskva mənfi reaksiya verir: İrəvana xəbərdarlıq edilib ki, Avropaya inteqrasiya Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzvlüklə bir araya sığmır və bundan Ermənistan faydalanır. Erməni siyasətçiləri və rəsmiləri Aİ-yə səfərlər edib, orada bir-birinin ardınca ölkənin Avropa istəklərini bəyan, hətta bu istiqamətdə növbəti addımları da qeyd ediblər. Xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan iyunun 27-də Estoniyaya səfər edib. O, həmkarı Marqus Tsahkna ilə görüşdə Ermənistanın Avropa istəklərini dəstəklədiyinə görə ona təşəkkür edib:

iyunun 21-də ölkə parlamentində respublikanın Avropaya inteqrasiyası məsələsi üzrə Ermənistanda referendumun keçirilməsi ilə bağlı müzakirələr aparılıb. "Hesab edirəm ki, nə vaxtsa yaxın gələcəkdə bu referendumumuz olacaq və əminəm ki, xalqımız "hə" deyəcək", - deyə Alen Simonyan əminliyini ifadə edib.

İrəvan Vaşinqtonla münasibətlərin səviyyəsini yüksəldir

Ermənistanın Qərbə dönüşü ötən ilin sentyabrında baş verən Qarabağ hadisələrindən sonra

istəkləri haqqında tezisləri daim dilə gətirməyə başlayıb. Aİ də Ermənistan hakimiyyətinin bəyanatlarına cavab verib. Avropa Parlamenti mart ayında Gürcüstan, Moldova və Ukrayna kimi postsovet ölkələrinin artıq aldığı (Aİ sonuncu iki ölkə ilə üzvlük danışıqlarına başlayıb) Ermənistana namizəd ölkə statusunun verilməsinə icazə verən qətnamə qəbul edib. 2013-cü ildə artıq İrəvanın Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmasının qarşısını alan Moskva Ermənistan hakimiyyətinin qərbyönlü oyununu açıq-aydın bəyənir. Rusiya Baş nazirinin postsovet məkanına nəzarət edən müavini Aleksey Overçuk çıxışı zamanı deyib: "Bu gün bu ölkənin siyasi vektorunun getdikcə daha çox Qərbə meyllənməsinə göz yummaq, necə deyirlər, düzgün olmazdı". Və dərhal da qeyd edib ki, Aİ və EAEU "uyğun olmayan şeylərdir". "Bəzi ölkələrin Rusiyaya yaxınlıqdan əldə etdiyi faydalar həm də təhlükəsizliyimiz və strateji dərinliyimiz üçün ödədiyimiz qiymət kimi qəbul edilməlidir, ona görə də bəzi regiondankənar oyunçuların ora gəlişinin təbii

Ermənistanın yeni adaxlı

baş katibi Mariya Peyçinovıç Buriç, ÜST-nin rəhbəri Tedros Qebreyesus, həmçinin Sloveniya və İtaliyanın xarici işlər nazirləri Tanya Fajon və Antonio Tayani ilə də danışıqlar aparıb.

Ekspertlər İrəvanın vektoru Rusiyadan Avropaya dəyişmək istəyini əlamətdar hadisə adlandırırlar. Lakin MDBMİ-nin Beynəlxalq Tədqiqatlar İnstitutunun aparıcı elmi işçisi Sergey Markedonov şübhə edir ki, söhbət Ermənistanın Qərbə tam dönüşündən gedir. Onun sözlərinə görə, bu təşəbbüs çox güman ki, baş nazir Nikol Paşinyanın "Mülki müqavilə"dəki partnyorları tərəfindən irəli sürülür və baş nazir özü maneə imkanlarını saxlamağa çalışır. Sual budur ki, bu məkan hər gün daralır. Həm Rusiya, həm də Qərb İrəvandan erkən və yekun seçim gözləyir. Markedonov qeyd edir ki, "hər hansı referendum həmişə diqqətlə hazırlanmış improvizasiyadır". Çətin ki, Ermənistan hakimiyyəti dərhal plebisit hazırlamağa tələssin. Amma görünür, bu müzakirələrin intensivliyi artacaq. "Bu başqa məsələdir, əgər belə bir referendum baş tutsa, o, rəsmi olaraq İrəvanın xarici siyasət kursunun korreksiyasını gücləndirəcək və "xalqın rəyinə" istinad edəcək. Bu, artıq sadəcə rəhbərlik səviyyəsində dönüş deyil, burada hər şey daha ciddidir", - deyə Markedonov yekunlaşdırıb.

Bu arada...

Kiyev və Kişinyov Aİ-yə bir addım da yaxınlaşıb. İyunun 25-də Brüssel rəsmi olaraq Ukrayna və Moldovanın Avropa İttifaqına daxil olması ilə bağlı danışıqlara başlayıb. Avropa Komissiyasının (AK) sədri Ursula fon der Leyen bu xoş xəbəri adları çəkilən ölkələrin xalqları, eləcə də bütün Avropa İttifaqı üçün adlandırır. O, qarşıdakı yolun çətin, lakin imkanlarla dolu olacağını qeyd edib. Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Dmitri Kulebanın sözlərinə görə, Ukrayna bu məsələni üç addımda qət edəcək. Amma Aİ-nin qapıları Gürcüstanın qarşısında bağlana bilər. Səbəb, yayılan kommünikədə xarici agentlər haqqında qəbul

əks halda Aİ ölkənin assosiasiyaya daxil olması prosesini dayandıracaq. "Aİ Gürcüstan hakimiyyətini niyyətlərini aydınlaşdırmağa və Gürcüstanın Aİ-yə gedən yolunu məhv edən və üzvlük prosesinin faktiki olaraq dayandırılmasına gətirib çıxaran hazırkı fəaliyyət kursunu dəyişməyə çağırır", - Aİ-nin bəyanatında deyilir. Avropa İttifaqı (Aİ) Belarusa qarşı yeni sanksiyalar paketini qəbul edib. Bu barədə Aİ Şurası məlumat yayıb. Oxşar məhdudiyyətlər əvvəllər Rusiya Federasiyasına qarşı tətbiq edilmişdi. Xüsusilə, ikili təyinatlı məhsulların və qabaqcıl texnologiyaların ixracına qoyulan qadağa uzadılır və "Belarusun sənaye potensialını gücləndirməyə kömək edə biləcək" mallara ixrac məhdudiyyətləri tətbiq edilir. Sanksiyalar Belarusa dəniz malları və texnologiyaları, eləcə də lüks malların ixracına təsir edəcək. Eyni zamanda, Avropa İttifaqı ilə Qırğızıstan arasında genişləndirilmiş tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. Aİ-nin xarici siyasət xidməti qeyd edir ki, bu, əlaqələrin inkişafında mühüm addımdır. Müqavilə xüsusi olaraq "yaşıl və rəqəmsal transformasiyanın açarı olan kritik nadir torpaqlar da daxil olmaqla yeni sahələrdə əməkdaşlıq etmək" məqsədi daşıyır. Aİ həmçinin Qırğızıstanda "münaqişələrin qarşısının alınması, risklərin azaldılması, yayılmaması, silahlara nəzarət və ixrac" sahələrində fəal olmaq niyyətindədir.

İrəvan Rusiyadan uzaqlaşdır, hələlik sözdə

Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan Latviyaya səfəri zamanı ölkəsində yaxın vaxtlarda Aİ-yə üzvlüklə bağlı referendumun keçiriləcəyini bildirib. İndi də parlamentari əmindir ki, erməni xalqı Avropaya inteqrasiyanı seçəcək. Ermənistanın referendumu bu ay ciddi müzakirə olunmağa başladı, lakin baş nazir Nikol Paşinyan ötən ilin payızında baş verən Qarabağ hadisələrindən sonra qərbyönlü ritorikası gücləndirərək Qərbə "inteqrasiya"ya daha tez başlayıb. Ancaq hələlik bunlar real addımları olmayan rito-

"Tərəfdaşlığımızın daha geniş mozaikası təbii ki, bizim çoxseviyyəli əməkdaşlığımız olan Avropa İttifaqı formatında fəaliyyətləri ehtiva edir. Mən Estoniyanın Aİ-nin Ermənistandakı monitorinq missiyasına iştirakını, həmçinin viza rejiminin liberallaşdırılması üzrə Ermənistan-Aİ dialogunun başlanmasına verdiyi dəstəyi yüksək qiymətləndirirəm. Ümid edirik ki, birgə səylərlə biz tezliklə yeni mühüm mərhələlərə nail olacağıq", - deyə Ararat Mirzoyan qeyd edib.

Bundan əvvəl Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Litvaya səfər edib və burada o, nəinki ikitərəfli əməkdaşlıqdan danışır, həm də Vilnüsün Ermənistanın Avropaya inteqrasiyasına dəstəyini ayrıca vurğulayıb. Baş nazir Nikol Paşinyanın komandası Avropaya inteqrasiyanı parlament səviyyəsində də təşviq edir. Cümə axşamı Latviyada spiker Alen Simonyan Latviyada xəbər portalına müsahibəsində bildirib ki, İrəvanın Avropa İttifaqına üzvlük əldə etmək üçün Aİ ölkələrinin dəstəyinə ehtiyacı var. Simonyanın sözlərinə görə, Ermənistan cəmiyyətində Aİ-nin bir hissəsi olmaq arzusu var. Və tezliklə bu istiqamətdə konkret addım atılacaq. Spiker xatırladı ki,

başlayıb. Daha sonra ildırım sürəti ilə həyata keçirilən xüsusi əməliyyat nəticəsində Azərbaycan Qarabağın 2020-ci il müharibəsindən və Rusiya sülhməramlılarının bölgəyə yeridilməsindən sonra Bakı digər əraziləri də öz nəzarətinə götürdü. Qarabağ məsələsinin Azərbaycanın xeyrinə həllindən sonra İrəvan Moskvanı lazımı dəstəyin olmamasında ittiham edərək onu daha sərt tənqid etməyə başladı. "Siz yaxşı tərəfdaş olmalı, müttəfiqlərinizi qorumaq və partnyorunuzla dürüst olmalısınız - hətta bu tərəfdaş kiçik olsa belə", deyə Simonyan bildirib. Ötən ildən Ermənistan hakimiyyəti Rusiya istiqamətində fəaliyyətlərini məhdudlaşdırıb. İkitərəfli əlaqələrin sayı, Moskvanın iştirakı ilə ölkənin müxtəlif inteqrasiya strukturlarında fəaliyyəti azalıb. Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzvlüyü dondurulub, Rusiya sərhədçilərindən Zvartnots hava limanını tərk etmək tələb olunub. Bunun fonunda Ermənistan rəhbərliyi ölkənin Aİ-yə inteqrasiya kursunu bəyan etməyə başlayıb. Bu ilin fevralında Alen Simonyan Ermənistanın Aİ üzvlüyünə namizəd olmağa hazır olduğunu bəyan edib və Ararat Mirzoyan beynəlxalq təmasları zamanı erməni xalqının Avropa

ki, nəticələri olacaq", Overçuk xəbərdarlıq edib. Yerevan isə Aİ-dən ayrılmaq istəyi nümayiş etdirmir, ən azından indilik. Ermənistan hakimiyyəti Moskvaya hər şeyin daha da pis ola biləcəyini göstərməyə çalışır. Burada sövdələşmə və diversifikasiya elementi var. Bu cür taktika 2022-ci ilə qədər müəyyən məna kəsb edə bilər. Ancaq indi Moskvanın siyasəti bütövləşib və bu, utopiya kimi görünür. Burada Rusiyanın strateji olaraq qiymətləndirməmək, Qərbi həddindən artıq qiymətləndirmək var. Müəyyən şəraitə görə belə bir fikir formalaşmış ki, Rusiya oyunçu deyil. Rusiya isə oyunçudur. Paşinyanın tarixi dərinliyi yoxdur və tarix aydın göstərir ki, Rusiya dəfələrlə ipin üstündə olub, lakin sonra güclənib və geri qayıdıb. Nikol Paşinyan Qərbə üz tutmağa qərar verib, lakin bu, Ermənistanın zərərinə kəskin hərəkətlərlə müşayiət olunacaq proses deyil. Aİ-yə inteqrasiya çox vaxt uzun illər tələb edən uzun prosesdir və həm Aİ, həm də İrəvanda konsensusun olmasını nəzərdə tutur. Hələlik Ermənistan Aİ-nin gündəmində deyil, bu o demək deyil ki, qarşılıqlı proqramlar olmayacaq.

V.VƏLİYEV

“Azərbaycan polisi ictimai-siyasi sabitliyin qorunmasında həmişə ayıq-sayıqdır”

“Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1998-ci il 24 may tarixli Fərmanına əsasən 2 iyul - Azərbaycan Polisi Günü elan edilib. Həmin vaxtdan başlayaraq, hər il ölkəmizdə iyulun 2-si Azərbaycan Polisi Günü kimi qeyd edilir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə cinayətkarlıqla mübarizə aparmaq və ictimai təhlükəsizliyi təmin etmək məqsədilə 1918-ci il iyulun 2-də yaradılan Polis böliüyü 1918-1920-ci illəri əhatə edən fəaliyyəti dövründə Azərbaycan dövlətinin formalaşmasında, milli maraqların qorunmasında mühüm rol oynamış, müstəqilliyin müdafiəsinin ön sıralarında olmuşdur.

qətlə yetirmək başlanılmaz çirkin əməllərdir. Polislər də bizim balalarımız, qardaşlarımız, əzizlərimizdir. Bütün vasitələrlə şəərəfli peşə sahiblərini qorumalıyıq. Bu günlərdə Xəzər rayonunun Şüvəlan qəsəbəsində üç polis əməkdaşının vəhşicəsinə qətlə yetirilməsi uşağdan-böyüyə hamını sarsıtdı. Həmin polis əməkdaşları cəmiyyət üçün təhlükəli olan cinayətkarı zərərsizləşdirmək üçün gəlmişdilər. Lakin cinayətkarın polisleri odlu silahdan atəş açaraq qətlə yetirməsi insanlığa sığmayan dəhşətli hadisədir. Axı polis asayışı qoruyur, insanların rahat yaşamaları üçün gecəsini-gündüzünə qatır, yorulmadan fəaliyyət göstərir”. Hüquq müdafiəçisi bir neçə il əvvəl Gədəbəy rayonunda baş vermiş bir hadisəni də xatırladaraq deyib ki, həmin hadisələr zamanı kimlərsə tərəfindən öyrədilmiş adamların polisi təhqir etmələri, onlara daş atmaları hər birimizdə ikrah hissi oyatdı: “Çünki polis həmin hadisələr zamanı asayışı qoruyur, əhalinin təhlükəsizliyini təmin edirdi. Belə bir vaxtda polisə kömək etmək əvəzinə, onlara təzyiqli göstərmək ağılsızlıqdır. Prezident İlham Əliyev də bu hadisəni kəskin pisləmişdir: “Polisə daş atan utanmalıdır - öz ailəsi qabağında, uşaqları qabağında, ailə üzvləri qabağında, ictimaiyyət qabağında. Çünki o eybəcər mənzərəni ictimaiyyət görüb... Azərbaycanda kaos, özbaşınalıq, təxribat xarakterli addımlar 1993-cü ildə başa çatıb. Əgər kimsə unudubsa, biz xatırlada bilərik. Ona görə vətəndaşlar da həm mədəniyyət göstərməlidirlər, necə deyirlər, mərifət göstərməlidirlər, qanuna tabe olmalıdırlar, polisə daş atmalıdırlar, polisə daş atmaq heç kəmə şərəf gətirən hərəkət deyil. Bu, birincisi. İkincisi, bu, cinayətdir. Əgər Azərbaycan polisi dözümlülük göstərsə, o demək deyil ki, kim istəyir polisə daş ata bilər”. Ç. Qənizadə polisin çətin, ağır günlərdə də hər an insanların təhlükəsizliyinin və ölkənin sabitliyinin keşiyində dayandığını bildirərək deyib ki, respublikamızda ictimai-siyasi sabitliyin tam bərqərar olunmasında xüsusi xidmətləri olan Azərbaycan polisi həm də sabitliyin təmin edilməsinin onurğa sütünüdür: “Dünyanı lərzəyə salmış koronavirusun tüğyan etdiyi illərdə həkimlərimizlə yanaşı, polislerimiz də çox böyük fədakarlıq göstərdilər. Həmin vaxtlarda polislerimiz öz humanistliyindən də qalmadı, ciddi ehtiyacı olanlara, çətinliklərlə üzləşənlərə köməklərini əsirgəmədilər”. Tanınmış hüquqşünas deyib ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində daxili işlər orqanlarının əməkdaşları ölkədə cinayətkarlığa, onun transmilli növlərinə qarşı mübarizədə, asayışın və təhlükəsizliyin təmin olunmasında xüsusi xidmətləri ilə seçildilər: “Polislerimiz vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində üzərlərinə düşən vəzifələri peşəkarlıqla yerinə yetirirlər. Qanunun aliliyini, dövlətçilik mənafeələrini daim uca tutan daxili işlər orqanlarının əməkdaşları Vətənin müdafiəsində həmişəki kimi yenə də nümunə göstərəcəklər, vətəndaşlarımızın təhlükəsiz həyatının, asayışın qorunması işinə bundan sonra da layiqli töhfələr verəcəklər. Bayramınız mübarək Azərbaycan polisi!”

Bu gün asayışın, milli təhlükəsizliyin qorunmasında, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, eləcə də torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsində polisin əməyi yüksək qiymətə layiqdir”. SİA xəbər verir ki, bu fikirləri Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə bildirdi. Hüquq müdafiəçisi deyib ki, 1918-ci il mayın 28-də öz müstəqilliyini bəyan etmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin milli hökumətinin tərkibində Daxili İşlər Nazirliyi də yaradılıb: “1918-1920-ci illəri əhatə edən fəaliyyəti dövründə nazirlik və onun tərkib hissəsi olan polis Azərbaycan dövlətinin formalaşmasında, milli maraqların qorunmasında üzərinə düşən vəzifəni şəərəflə yerinə yetirib. 1941-1945-ci illərdə faşizm ilə mübarizədə Azərbaycan polisinin 800 nəfərə yaxın əməkdaşı rəşadətli vuruşmuş, igidlik göstərərək orden və medallara layiq görülmüşdü. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdiyi illər ərzində istər daxili münafiqşələr, istərsə də torpaqlarımızı hissə-hissə işğal edən erməni faşistləri ilə müharibədə, ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə də polislerimiz daim ön sıralarda olmuş, sinələrini düşməne siper edərək şəhidlik zirvəsinə ucalmışlar. Daxili işlər orqanlarının əməkdaşları arasında “Milli Qəhrəman” fəxri adına layiq görünənlər, “Azərbaycan Bayrağı” ordeni və medallarla təltif edilənlər var. Bütövlükdə, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşlərdə daxili işlər orqanlarının və Daxili Qoşunların şəxsi heyəti düşmənlə mərdliklə mübarizə aparmış, 932 şəhid vermiş, 681 əməkdaş isə əlil olmuşdur. Komitə sədri əlavə edib ki, 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağda keçirilən bir günlük antiterror tədbirləri zamanı polislərimizin hərbiçilərimizlə və digər xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşları ilə birlikdə fədakarcasına döyüşməsinə, hətta şəhid olmalarını yad etməmək mümkündür deyil”. Ç. Qənizadə Prezident İlham Əliyevin hər zaman polisin əməyini yüksək qiymətləndirdiyini diqqətə çatdırıb və dövlətimizin başçısının fikirlərini xatırladı: “Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə polis işçiləri ön cəbhədədir. Bu gün Azərbaycanın uğurlu inkişafında, ölkəmizdə sabitliyin tam şəkildə bərqərar olunmasında, asayışın yüksək səviyyədə qorunmasında işində polis orqanlarının böyük xidmətləri var. Mən polisin işini yüksək qiymətləndirirəm”. Bu müdrik ifadələr Azərbaycan polisinin xidməti vəzifələrini layiqincə yerinə yetirmələrinə verilən ən yüksək qiymət olmaqla onların işinə yeni stimül verir”. Tanınmış hüquqşünas deyib ki, soyuqda, küləkdə, qarda, yağışda, şaxtada və isti havada küçələrdə növbə çəkən və təhlükəsizliyimizi qoruyan minlərlə polisimiz hər birimizin fəxridir: “Onlar özlərinin sağlamlıqlarını və həyatlarını təhlükə altına ataraq vətəndaşların təhlükəsizliyini qoruyurlar. Belə şəərəfli bir missiyayı yerinə yetirənlərə böhtan atmaq, onlara təzyiqli göstərmək, təhqir etmək, vəhşicəsinə

inkişaf, demokratik dəyişikliklər cəmiyyətin inkişaf dinamikasına uyğun quruluş və həyata keçirilir. Əminliklə demək olar ki, Azərbaycan o dövlətlərdəndir ki, bütün sahələr üzrə böyük iqtisadi, siyasi, hərbi uğurlara imza atıb, hüquqi, demokratik cəmiyyət quruculuğunda nümunəvi model ortaya qoyub. İnsanların daha yaxşı, firavan yaşaması üçün geniş miqyaslı sosial, iqtisadi siyasət həyata keçirilir. Dövrün tələbinə uyğun olaraq aylıq məvaciblər, təqaüdlər, pensiyalar artırılır. Təbii ki, buna müvafiq olaraq bir sıra sahələr üzrə qiymətlərin tənzimlənməsi də baş verir. Yeni işığın, qazın, suyun, benzinin və dizelin qiymətinin tənzimlənməsi, nəqliyyat da gediş haqlarına yenidən baxılması və ya aviabiletlər də dəyişikliklərin olması gözəniləndir. Qida məhsullarında və sənaye mallarında qiymətlərin artması və ya aşağı salınması təbii proses olaraq qiymətləndirilir. Ümumilikdə bu kimi hallar bütün dünyada ölkələrin də qeydə alınır. ABŞ-da və Avropa da mütəmadi olaraq kommunal

fiyyətini artırılmasına zərurət var. Bu baxımdan “Avro-5” müasir standartlara uyğun hesab edilir. Ekoloji tələblər nəzərə alınaraq Azərbaycanda “Avro-5” ekoloji standartına uyğun yanacaq istehsalına başlanılıb. “Avro-5” standartlı yanacağın istifadəsi avtomobilin işləmiş qazının tüstüsünü azaldır və ətraf mühitə tullantıları azaldır, mühərrikdə korroziya ehtimalı aşağı düşür, yanacaq istehlakını azaldır. Söz yox ki, qiymət dəyişikliyi yanacağına qənaət edən hibrid, elektrik və CNG (sıxılmış təbii qaz) mühərrikli avtomobillərə keçidi

Niyə dağıdıcı müxalifət yanacağın qiymətinin aşağı salınmasından danışmır?

xərclər artırılır. Elə uzağa getməyə, qardaş Türkiyə də qazın, işığın, suyun qiyməti son bir il ərzində 3 dəfə artırılıb. Gürcüstanda 2024-cü il də iki dəfə bahalaşma halları baş verib. Bu baxımdan benzinin və dizelin pərakəndə qiyməti Azərbaycandakından 3 dəfə bahadır. Söz yox ki, qonşu dövlətlərdə yanacağın qiymətinin Azərbaycandakından qat-qat baha olması ölkəmizdən benzinin və dizelin daşınmasına yol açır. Həm də maaşların, təqaüdlərin artırılması fonunda ucuz Azərbaycan yanacağının qonşu dövlətlərə daşınması ölkəmizin iqtisadi, sosial həyatında ciddi problemlərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Ona görə də, yanacağın və digər sahələrdə qiymətlərin tənzimlənməsinə ehtiyac var. Azərbaycan dövləti məhz iqtisadi, sosial sistemdə qüsurların yaranmaması üçün müəyyən zamanlarda qiymətlərə yenidən baxmaq zərurətində qalır. Ötən gün benzinin və dizelin, Bərk Məişət Tullantılarının yığılması, daşınması və zərərsizləşdirməsi xidmətlərinə dair, Ferrosilium istehsalı sahəsinə verilən elektrik enerjisi üzrə xidmətlərin tarifi, Dərman vasitələrinin qiymətinə dair və nəqliyyat da gediş haqqının cüzi olaraq artırılması vacib zərurətdən irəli gələn tələb olub. Nəzərə almaq lazımdır ki, Bərk Məişət Tullantılarının yığılması, daşınması və zərərsizləşdirməsi xidmətləri üzrə tariflərə dair tariflərə sonuncu dəfə 13 il əvvəl - Tarif Şurasının 24.11.2011-ci il tarixli qərarı ilə müəyyən olunmuşdu. Bu 13 il ərzində ölkədə tullantıların yığılması, daşınması üçün nəqliyyat vasitələri yenilənib, şəhər və qəsəbələrdə tullantıların saxlanması və çəşidlənməsi üçün konteynerlər yerləşdirilib.

Tarif dəyişikliyinə cüzi olması - əhali üzrə 1 nəfər aylıq xərci cəmi 70 qəpik artacaq

Tarif dəyişikliyinə cüzi olması - əhali üzrə 1 nəfər aylıq xərci cəmi 70 qəpik artacaq. Digər ölkələrdə bu sahədə tariflərlə müqayisə apararaq. Məsələn, əhali qrupu üzrə Rusiyada 9 manat/kub metr, Qazaxıstanda 2 manat/nəfər/ay, Gürcüstanda 1,6 manat/nəfər/ay, Belarusda 7-8,3 manat/kub metr, qeyri-əhali qrupu üzrə Rusiyada 16-20 manat/kub metr, Qazaxıstanda 7 manat/kub metr, Gürcüstanda 9,5 manat/kub metr, Belarusda 8,4-16,6 manat/kub metr arasında dəyişir. Yanacağın keyfiyyətində dəyişikliklərin olması ekoloji mühitin sağlamlaşmasına mühüm imkan yaradacaq. Nəzərə ləmaq lazımdır ki, ətraf mühitin çirklənməsinin böyük bir hissəsini avtomobillərdən müasir standartlara uyğun olmayan yanacaqlardan istifadə nəticəsində ayrılan zəhərli qazlar təşkil edir. Digər tərəfdən ölkəmizdən fərqli olaraq əksər ölkələrdə artıq Aİ-92 markalı benzin istehsal olunmur və satılmır, dizelin daha böyük ekoloji zərəri nəzərə alınaraq istehlakının azaldılması üçün tədbirlər görülür. Bu məqsədlə bir çox ölkələrdə dizelin qiyməti elə tənzimlənilir ki, benzinin qiymətindən baha olsun. Aİ-da benzin və ya dizel mühərrikli (karbon-neytral sintetik yanacaq) yeni avtomobillər istehsalı və qeydiyyatı 2035-ci ildən mümkün olmayacaq. Nəqliyyat emissiyalarının ətraf mühitə mənfi təsirinin azaldılması üçün yanacağın da key-

sürətləndirəcək. Həm də yanacağın keyfiyyətinin yüksəldilməsi nəqliyyat vasitələrinin təmirinə çəkilən xərcləri azaldacaq.

Məhsulların Avro-5 standartlarına çatdırılmasından məkrlı qüvvələr narahat olub

Bəzi fürsətçil məkrlı qüvvələr qiymətlərdə müəyyən dəyişikliklərin olmasından istifadə etməyə çalışırlar. Xüsusilə də dağıdıcı müxalifət və xaricdəki antimillil qüvvələr bu məsələdən öz çirkin məqsədləri üçün istifadə etməyə cəhdlər göstərir. AXC P sədri Əli Kərimli, Milli Şuranın rəhbəri Cəmil Həsənlı, Fuad Qəhrəmanlı, İlham Hüseyn və xaricdə oturub ermənin diasporasının qazanını dibini yalayan antimillil ünsürlər qiymətlərin tənzimlənməsini az qala millil faciə kimi təqdim etməyə çalışırlar. Sanki bu ünsürlər sərsəm fikirlər səsləndirmək yarışına girişiblər. Yaradıcıları internet TV-lərdən pozucu və zəhəri fikirlərini ara vermədən, fasiləyə imkan vermədən səsləndirirlər. Əli Kərimli qiymət dəyişikliyinə sentyabrın 1-də keçirilməsi planlaşdırılan növbədənənar parlament seçkiləri ilə əlaqələndirir. Həm də başından zorba-zorba fikirlər səsləndirərək iddia edir ki, Azərbaycanda gerçək seçki, azad rəqəbat mühiti olsaydı, seçki kampaniyası dövründə benzin və dizel yanacağının, nəqliyyatda gedişhaqqının artırılması baş verməzdi. ABŞ-ın qaranlıq dairələrinin əlaftısı Sevinc Osmanqızı isə ənənəvi amplusına uyğun olaraq bildirdi ki, qiymətlərin tənzimlənməsi noyabrda baş tutacaq COP29-la bağlıdır. Trol Sadiqlı, F.Qəhrəmanlı, Erkin Qədirli və digərləri də qiymət dəyişikliyinə özlərinin dayaq düşüncələrinə uyğun şərh edirlər. Lakin anlamırlar ki, hər bir islahat və dəyişiklik dövrün tələbi, günün reallığıdır. Proseslər zamanında həyata keçirilməmə ümumxalq maraqlar zərbə altında qala bilər. Bunu qanmırlarsa deməli onların fəaliyyəti ancaq qərəz üzərində qurulub. Əgər həqiqətdən də müstəqildirlərsə və öz sözlərini deyər bilirlərsə o zaman Aİ-95 markalı avtomobil benzininin 1 litrinin qiymətinin 2 manatdan 1 manat 60 qəpiyə qədər aşağı salınmasından niyə danışmırlar? Görünür bunu dilə gətirmək onların marağı daxilində deyil. Halbuki, Heydər Əliyev adına neft emalı zavodunda (NEZ) aparılan yenidənqurma və modernizasiya işlər nəticəsində istehsal olunan Aİ-92 və Aİ-95 markalı avtomobil benzinləri artıq Avro-5 standartlarına çatdırılıb. Bununla da 2014-cü ildən hazırkı vaxtadək ölkədə daxili tələbatı beynəlxalq qiymətlərlə idxal hesabına təmin olunan Aİ-95 markalı avtomobil benzini daxili istehsal hesabına təmin ediləcəkdir. Avro-5 keyfiyyət göstəricilərinə uyğun daxili istehsal olunan Aİ-95 markalı avtomobil benzininin 1 litrinin qiymətinin 15 iyul 2024-cü il tarixindən bazarın konyukturasına uyğun olaraq, 40 qəpik ucuzlaşaraq 1.60 manat olması nəzərdə tutulub. Bu real nəticələrdən sonra dağıdıcı müxalifətin və xaricdəki antimillil ünsürlərin qiymət dəyişikliyinə öz maraqları üçün istifadə etməyə çalışır onlar üçün siyasətin çirkin xarakter aldığı göstərir. Əminəm ki, belə çirkin yolda olanlar elə çirkin bataqlıqda batıb, məhv olacaqlar.

İLHAM ƏLİYEV

Aleksey Fenenko: İrəvan illüziya içindədir, düşünür ki, Qərb ona Qarabağı qaytarmaqda kömək edə biləcək

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının eksperti Aleksey Fenenko "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Vaşinqtonun Azərbaycanla münasibətlərdə yeni səhifə açmaq istəyinin səbəblərini izah edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Aleksey Valeriyeviç, keçən həftə ABŞ dövlət katibi İlham Əliyevə zəng edərək bildirib ki, Vaşinqton Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinə kömək etmək istəyir. Və Amerika hakimiyyəti Azərbaycanla əlaqələri yeniləmək, gücləndirmək və bu istiqamətdə yeni səhifə açmaq istəyir. O, həmçinin bəyan edib ki, Vaşinqton Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün əldə olunmasında maraqlıdır, çünki o, guya Mərkəzi Asiyadan malların Rusiya və Çin vasitəsilə deyil, Azərbaycan, Ermənistan və Türkiyə vasitəsilə nəqlinə şərait yaradacaq. Amerika nümayəndəsinin Bakıya səfərinin əsl məqsədi nədir?

- ABŞ Azərbaycanı öz tərəfinə çəkməyə çalışır. Vaşinqton Ermənistanla əlaqələri yeniləməyə çalışır. Vaşinqton Ermənistanla əlaqələri yeniləməyə çalışır. Vaşinqton Ermənistanla əlaqələri yeniləməyə çalışır. Vaşinqton Ermənistanla əlaqələri yeniləməyə çalışır.

Xatırladığımız kimi, Azərbaycanla ABŞ arasında münasibətə baş vermişdi və bu münasibətə bu günə qədər davam edir. Bu, Amerika dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Brayenin ötən ilin sentyabrında Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü tam bərpa etdikdən sonra Bakını tənqid etməsindən sonra yaranıb. Azərbaycan hakimiyyəti səssiz qalmayıb və o vaxtdan bəri və bu gün ikitərəfli münasibətlərin illərində atdığıları müxtəlif anti-Azərbaycan addımlarını ABŞ-a xatırladır. Üstəlik, bu yaxınlarda Azərbaycan dövlətinin başçısı qeyd etdi ki, bu gün Azərbaycana ən çox təzyiqli göstərən ABŞ və Fransadır.

Xatırladım ki, Azərbaycandan əvvəl O'Brayen Ermənistanla iki günlük səfər edib və orada tərəflər strateji məsləhətləşmələr aparıblar.

Və onlar ABŞ dövlət katibi, Ermənistanın baş naziri və Avropa Komissiyasının rəhbəri arasında bu ilin aprelində Brüsseldə əldə edilmiş üçtərəfli razılaşmaların icrasını müzakirə ediblər. İrəvanda keçirilən həmin məsləhətləşmələrdə ABŞ-la Ermənistan arasında münasibətlərin strateji səviyyəyə qaldırıldığı bildirilib.

Təbii ki, ABŞ dövlət katibinin köməkçisinin Bakıya səfəri ABŞ-ın Azərbaycana hansısa yolla təsir etmək üçün növbəti cəhəddir. Təzyiqli yolla deyilsə də, iqtisadi təkliflərlə. Xüsusilə, ABŞ Azərbaycanı Mərkəzi Asiyadan malların daşınması üçün əla məntəqə kimi görür. ABŞ hər şeyi elə təqdim edir ki, guya onlar həqiqətən Cənubi Qafqazda sülh, Zaqafqaziya ölkələri, Türkiyə, Mərkəzi Asiya dövlətləri arasında iqtisadi əməkdaşlıq istəyirlər.

Təbii ki, sadəcə olaraq, Moskva və Pekinə meydan oxuyaraq Rusiya və Çin üçün strateji olan regionlarla işləmək istəyi var. Rusiya və Çini onlara dost olan ölkələrə qarşı qoymaq cəhdi.

Mərkəzi Asiyadan gələn mallara qarşı qəfil "xeyirxah" narahatlıq bəyan edilmiş məqsəddə nail olmaqdan başqa bir şey deyil - həm Rusiya Federasiyası, həm də ÇXR üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən bölgələri sıxışdırmaq. Bu, Çinin "Bir kəmə, bir yol" layihəsinə ziddir.

Və təbii ki, ABŞ Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olmasında maraqlı deyil. ABŞ-da sülh sazişinin imzalanmasına ondan öz maraqları naminə istifadə etmək imkanı kimi baxırlar. Siz görürsünüz ki, ABŞ Ermənistan-Azərbaycan nizamlanmasında necə ikili oyun oynayır. Bir an Azərbaycanı tənqid edir, bir anda

ВПК И ОБОРОНА
в начале сообщения пишите слово

Bakıya münasibətləri yeniləməyi təklif edir, eyni zamanda Ermənistanla hərbi komponentdə birgə əməkdaşlığa razılaşıb, təlimatçıları göndərirlər. Və onlar daim sülh yolu ilə nizamlanmaya hansısa yolla töhfə vermək istediklərini bəyan edirlər. Ziddiyyətli görünür.

Təbii ki, ABŞ-ın təkliflərinin Azərbaycanda böyük ehtiyatlılığa, o cümlədən Bakı ilə münasibətlərdə

guya yeni səhifə açmaq istəyinə səbəb olacağı şübhəsizdir. ABŞ-ın əsas istəyi başqa dövlətləri manipulyasiya etməkdir.

Əslində, onların Cənubi Qafqaza öz çıxışları lazımdır və Ermənistan artıq bunun üçün çalışır. Qafqazın resurslarını əldə etmək üçün ona Xəzər dənizinə çıxış lazımdır.

ABŞ-ın siyasəti dəyişə bilməz. Başqa cür düşünmək sadəlövlülük olardı. Əgər ABŞ 1990-cı illərdən bəri bütün hökumətlər dövründə Azərbaycana qarşı eyni iddialar irəli sürürsə, nə danışımağa ehtiyac var?

ABŞ Azərbaycanla Rusiya ara-

sında təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıqdan da narahatdır. Onlar da Bakının BRİKS ölkələri ilə yaxınlaşmasını istəməzlər.

Əgər Qərbin Azərbaycandakı vəziyyəti içəridən sarsıtması ssenarisinin mümkünlüyündən danışsaq, hesab edirəm ki, bu, real deyil. Rəngli inqilab təşkil etmək üçün güclü müxalifət lazımdır. Qeyd edək ki, rəngli inqilablar olan yerdə güclü millətçi müxalifət var idi. Bundan əlavə, Azərbaycanın çox güclü, qüdrətli hökuməti var. Qarabağdakı qələbədən sonra Azərbaycanda hansı hökumət əleyhinə hərəkət ola bilər? Heç biri. Ona görə də mənə, hakimiyyətin dəyişdirilməsi variantı real deyil. Baxmayaraq ki, ABŞ bunu istərdi. Axı zəifləri asanlıqla manipulyasiya etmək olar, lakin öz ölkəsinin milli maraqlarını müdafiə edən güclülər bunu etmir.

Ola bilsin ki, Azərbaycan heçqətən də ABŞ-la hansısa iqtisadi layihələrə razılaşacaq, lakin Bakı,

səhifə açmaq istəyi Vaşinqton tərəfindən Ermənistanla bunun nümayişidir ki, əgər İrəvan Rusiyanın əleyhinə bütün tapşırığı icra etməsə, o zaman Qərb tərəfdaşları İrəvana verdikləri vədləri yerinə yetirməyi gecikdirə, hətta bəzi məsələlərdə Azərbaycanın tərəfini tuta bilərlər. Amma bütün bunlar təbii ki, siyasi taktika və oyundur.

- Ermənistanla ABŞ arasında münasibətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi bariz siqnalıdır... Əgər Avropadan danışsaq, bu gün Ermənistan parlamentinin sədri bildirib ki, erməni xalqının ehtimal olunan baxışı Aİ-də olmaqdır. Və deyirlər ki, Ermənistan buna hazırdır...

- Ermənistan Amerika siyasətinin yolu ilə gedir və görünür, burada sona qədər getməyə hazırdır.

Biz yenə də İrəvandan bəyanatlar eşidirik ki, guya Ermənistan Qarabağı itirməsində Rusiya günahkardır. Aydın ki, bu cür bəyanatları kimlər qızıdır, kim Ermənistanı bu cür müzakirələr istiqamətinə yönəldir. Bu, tamamilə Amerika hekayəsidir.

Azərbaycanın ABŞ-ı niyə bu qədər açıq və müntəzəm tənqid etməsi təəccüblü deyil. Axı ABŞ Azərbaycanın Qarabağda antiterror tədbirlərindən sonra tamamilə ermənipərəst mövqə tutdular. Bundan əlavə, amerikalılar Azərbaycanda insan haqları problemləri ilə bağlı bəzi kampaniyalar təşkil etməkdə davam edirlər.

Amerikalılar gizlətmirlər ki, gələcəkdə Ermənistanla NATO-dan kənar əsas tərəfdaşlardan biri statusu verilə bilər. Həm Azərbaycan, həm də Rusiya bunu son dərəcə qeyri-dost addımlar kimi qəbul edirlər.

Ermənistan da Avropa İttifaqına daxil olacağına inanır. Düzdür, bu, tamamilə qeyri-realdır. Bundan əlavə, o, ümid edir ki, Aİ ona Azərbaycandan qisas almaqda kömək edəcək; Onlar Ermənistan ordusuna böyük silah tədarükü və NATO islahatına ümid edirlər. Bunlar illüziya ümidləridir, amma Ermənistanda belə yalançı ümidlər var.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

“Köç prosesi güclü Azərbaycanın dünyada da nümayişidir”

“Hər ay işğaldan azad olmuş vətənimizin dilbər guşəsi olan Qarabağda köç proseslərinin şahidi oluruz”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat İlham Məmmədov deyib.

Deputat bildirib ki, vaxtı ilə yurd-yuvasından didərgin düşmüş insanlar o nisgilli ürəklərində yaşayaraq bu gün öz doğma ata-baba yurdlarına qayıdırlar: "Bu insanların qayıtması və əvvəl yaşadıkları evlərdən də gözəl mənzillərlə təmin olunması, azad vətənimizin dilbər guşəsi Qarabağa qayıtması Azərbaycan dövlətinin gücü, qüdrəti və möhtərəm Prezidentimizin qaçqınlara, mə-

buri köçkünlərə hələ prezidentliyin ilk günündə verdiyi sözə əməl etməsidir. Liderin xalqın sevgisini qazanması üçün verdiyi hər sözün, etdiyi əməlin nəticəsini insanlar görməlidirlər. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin verdiyi söz Qarabağın işğaldan azad olunması sözü idi. Bu siyasət uğurla həyata keçirildi. 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, keçən 3 il ərzində antiterror tədbirləri nəticəsində ölkəmizin suverenliyinin tam təmin olunması və qısa müddətdə insanların məskunlaşması üçün işlərin görülməsi güclü Azərbaycanın dünyada da nümayişidir. Ölkəmizin iqtisadi gücü ona imkan verdi ki, qısa

müddətdə qaçqın və məcburi köçkünlərin məskunlaşması üçün onlara lazım olan şərait yaradılsın. Böyük Qayıdışın tərkib hissəsi olan məskunlaşma prosesi çox sürətlə davam edir. Paralel olaraq digər şəhər və kəndlərimizin bərpası da baş verir. Prezidentimiz Qarabağa hər səfərində bu məskunlaşmanın anonsunu verir, konkret vaxtları göstərir. Həmin vaxtlarda insanlar öz torpaqlarına qayıdırlar". O əlavə edərək deyib ki, bu insanlar torpaqlarımızın əvvəlki vəziyyətinə qayıtması, torpağımızın oyanması, işləməsi, Qarabağın inkişafına töhfə verəcək nəslin yetişməsinin başlanğıcıdır: "Bu işdə uğurlar arzu edirik, qısa müddətdə yenidənqur-

ma işlərini həyata keçirən insanların hamısına xalqımız adından təşəkkürümüzü bildirirəm. Başda cənab İlham Əliyev olmaqla Azərbaycan dövləti, icra strukturlarını bütünlüklə Azərbaycanın, azad edilmiş torpaqlarımızın bərpası üçün çalışırlar. Qarşıdan gələn prezident seçkilərində də məhz bu

məskunlaşma nəticəsində yeni seçki məntəqələrinin açılması və ilk seçkinin prezident seçkisi olması yeni dövrün başlanğıcının da simvoludur. Paralel olaraq köçkünlərin qayıtması Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyindən xəbər verir".

Enerji səmərəliliyi, istilik və soyutma sistemlərinin səmərəli istifadəsi, işıqlanma, istehsal üçün sərf olunan enerji miqdarının azaldılmasına yönəlmiş tədqiqatların ümumi adıdır. Enerji səmərəliliyi hər şeydən əvvəl dünyanı qorumaq üçün vacib amildir. Bərpa olunan enerjilərdən tez-tez istifadə, karbon əsaslı qalıq yanacaqlardan az istifadə daha az istixana qazları və daha az hava çirklənməsi deməkdir. Yüksək enerji səmərəliliyi, iqtisadiyyata böyük yük yaradan enerji resurslarından xaricdən asılılığın azaldılmasına da ciddi töhfə verəcək. Enerji tələbinin artması, uzunmüddətli perspektivdə neft və ya təbii qaz kimi etibarlı və əlverişli resurslara çıxışı çətinləşdirəcək. Enerji səmərəliliyini artırmaqla enerji istehlakının azaldılması bu və buna bənzər risklərin azaldılmasına böyük töhfə verəcək.

Enerji səmərəliliyi üzərində işləmək üçün bir işin əsas məqsədi maliyyədir. Enerji səmərəliliyinin artırılması təkə biznesdə xərcləri azaltır, həm də daha rəqabətli proseslərə töhfə verir. Bundan əlavə, enerji səmərəliliyinin artırılması təkə iqtisadi məqsədlərə, yəni ödənişlərin azaldılmasına yönəldilmir. Yeni prosese daha yaxşı nəzarət etməyə imkan verən daha müasir texnoloji avadanlıqların istifadəsi enerjiden səmərəli istifadə etməyə imkan vermir, həm də məhsulun keyfiyyətini artırır və qoruyur. Digər tərəfdən, daha az enerji istifadəsi ilə eyni nəticələrin əldə edilməsi idxal enerjisindən asılılığı azaldacaq və enerji qiymətlərinə nəzarəti artıracaq. Daha az enerji istehlakı ətraf mühitə daha az tullantıların atılması ilə nəticələncək ki, bu da havanın keyfiyyətinin yaxşılaşmasına töhfə verəcək. Havanın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması nəticəsində isə CO2 emissiyalarının və su buxarının azalması iqlim dəyişikliyinə qlobal təsirlərini də azaldacaq.

Cihaz seçimi enerjinin bərpasında son dərəcə vacibdir. Ofis və iş yerlərində, böyük mağazalarda, ticarət mərkəzlərində istifadə edilən kondisionerlərin, havalandırma sistemlərinin olduğu mühitə uyğun tərtib edilməsi, doğru elektrik stansiyalarının seçilməsi enerjiyə qənaət və xərclərin azaldılması üçün diqqət edilməli olan detallardır. Dondurucular, sobalar, qabıyuyan və paltaryuyan maşınların müasir modelləri köhnə cihazlardan olduqca az enerji sərf edir. Paltarları paltarqurutma maşınında deyil, ipdə, günəşin altında qurutmaq enerji sərfiyyatını əhəmiyyətli dərəcədə azaldır. Mövcud enerjiyə qənaət edən soyuducular, məsələn, 2000-ci illərdəki modellərdən 40 faiz az enerji sərf edir. Beynəlxalq Enerji Agentliyinin

jidən ayırmaq lazımdır. Əgər telefon enerjiyə qoşulmayıbsa enerji cihazını daim naqildə saxlamaq da enerji israfıdır. Enerji səmərəliliyinin pik tələbata təsiri, cihazın nə vaxt istifadə olunduğundan asılıdır.

Enerjiden səmərəli istifadə ilə bağlı qərarlar qəbul edərkən bəzi xirdalıqlara diqqət edilməlidir. Əvvəla, insanların enerjiden səmərəli istifadə etmələri üçün maarifləndirmə artırılmalıdır. Araşdırmalara görə, insanların enerji istehlakı vərdişlərini dəyişdirməklə, yəni məlumatlılıqlarını artırmaqla enerji xərclərində təxminən 10% azalma əldə oluna bilər. Bundan əlavə, enerjinin

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Enerjiden səmərəli istifadə bizə nə qazandırır?

hesablamalarına görə, Avropadakı bütün ev təsərrüfatları on ildən artıq köhnəlmiş cihazlarını yeniləri ilə əvəz etsəydilər, hər il 20 milyard kVt/saat elektrik enerjisinə qənaət edilərək CO2 emissiyalarını təxminən 18 milyard kq azaltmaq olardı. ABŞ-da müvafiq rəqəmlər 17 milyard kVt/saat elektrik enerjisi və 27 milyard kq CO2 olacaq.

Aparılmış araşdırmaya görə, köhnə cihazların dəyişdirilməsi istixana qazı emissiyalarını azaltmaq üçün ən təsirli qlobal tədbirlərdən biridir. Müasir enerji idarəetmə sistemləri həmçinin müəyyən müddətdən sonra boş qalan cihazları söndürməklə və ya aşağı enerji rejiminə keçirməklə enerji istehlakını azaldır. Məsələn, televizora baxmadıqda onu pultdan söndürmək yerinə naqili ener-

idarə edilməsi üzrə proqramların həyata keçirilməsi vacibdir. Araşdırmalarda enerjinin idarə edilməsi proqramlarının davam etdirilməsinin əsaslı xərclər istisna olmaqla ümumi enerji istehlakında 1-2%, istehlakda isə 10-40% azalma ilə nəticələndiyi ifadə edilir.

Enerjinin gələcək üçün səmərəli istifadəsi son dərəcə əhəmiyyətlidir. Enerjiden səmərəli istifadə etmək söyləri ən sadədən ən mürəkkəbə qədər bütün sektorlarda çox vacibdir. Qanunvericilikdə dəyişikliklərin edilməsi, enerji səmərəliliyi proqramlarının istehlakçılara çatdırılmasının təmin edilməsi, istehsal və paylama mərhələsində enerji şirkətlərinin yeni enerji investisiyaları yerinə enerji səmərəliliyi tədqiqatlarına investisiya qoymağa təşviq edilməsi də

vacib tədbirlərdir.

İşıqlandırma sahəsində aparılan enerji səmərəliliyi araşdırmaları sayəsində məlum olub ki, həm enerji səmərəliliyi, həm də enerji qənaətini təmin edəcək bir çox yollar mövcuddur. Bir çox ölkə illərdir bu üsullardan istifadə edərək enerji səmərəliliyini artırır. Hesablamalara görə, standart bir kommersiya obyektində yalnız işıqlandırma, elektrik istehlakının 40%-ni təşkil edir. Halbuki gün işığından daha çox yararlanmaq, enerjiyə qənaət edən lampalardan istifadə etmək, istifadə olunmayan yerləri daimi işıqlandırmamaq, işıqlandırma sistemində vaxtaşırı texniki qulluq göstərmək, lampa sensorları kimi üsullarla işıqlandırmağa nəzarət və qənaət etmək olar.

Böyük ölkələr enerji səmərəliliyi və enerjiyə qənaət vasitəsi ilə

ölkə iqtisadiyyatını çökməkdən xilas edə bilirlər. Bu vasitələrdən biri də avtomobil yolu ilə müqayisədə daha üstün olan dəniz və dəmir yolu kimi alternativ yük və sərnişin daşıma yollarıdır. Həmçinin böyük şəhərlərdə işıqlandırma sistemində səmərəli istifadə edərək enerji səmərəliliyini artırmaq mümkündür. İndi bəzi şəhərlər qeyri-pik saatlarda işıqları zəiflətməklə və ya led işıqlarına keçməklə küçə işıqlarının enerji istehlakını azaltmağa çalışır. Qeyd edək ki, led lampaların enerji istehlakını 50-80%-ə qədər azaldığı məlumdur. Enerji səmərəliliyində maksimum nəticə əldə etmək üçün indi dünya ölkələri canla-başla çalışır. Hökumətlər, dövlətlər daha az enerji ilə daha çox təminat əldə edə bilmək üçün bütün imkanlarını səfərbər edir.

Lalə Mehralı

2024MK asteroidi Yerdən təhlükəli məsafədən keçib

...Dünən gecə potensial təhlükəli asteroid Yer kürəsini yaxınlığından keçib.

SİA-nın rus saytlarından əldə etdiyi məlumata görə, bu barədə Keldiş Tətbiqi Riyaziyyat İnstitutunun rusiyalı alimləri bildirdilər.

Deyənlərə görə, asteroidin uçuşu tele-

skoplar vasitəsilə izlənilib.

Mütəxəssislər onun planetimizdən 300 min kilometr məsafədə, təxminən Yerdən Aya qədər eyni məsafədə keçdiyini hesablayıblar.

Asteroidin ölçüsü heyranedicidir, 120 ilə 260 metr arasında...

Əgər belə bir göy cismi Yerə dəysə, bu, ciddi dağıntılara və ya sunamiyə səbəb ola bilər.

Əli Babayev

Sarımsağın ziyanları

Sarımsaq həm qida, həm də dərmandır. Amma onun da çox yeyilməsinin bir çox orqanlara mənfi təsiri var. Xüsusən ac mədəyə və gün ərzində çox miqdarda çiy sarımsaq yemək fəsadlar törədə bilər.

Sarımsağın bilmədiyiniz 5 zərərini təqdim edir.

Qaraciyəri zəhərləyir

Bu orqan qanı təmizləyir, yağ zülal mübadiləsini tənzimləyir, orqanizmdən zəhərli ammiakı çıxarır. Sarımsaqda olan allisin adlı kimyəvi birləşmə qaraciyərə çox daxil olduqda onu toksiki zəhərləyir.

Diareyası olanlara olmaz

Acqarına sarımsaq ishal yaradır. Qıcıqlanmış bağırsağ və müəyyən xəstəliklər

zamanı bağırsağ pozulmalarında sarımsaq yeyib vəziyyəti daha da pisləşdirə bilərsiniz.

Ürəkbulanma və mədə yanması verir

Mədəsi və nazik bağır-

sağı həssas olanlar, yara, xorası olanlar acqarına və ya yeməkdən çox əvvəl çiy sarımsaq yeyərsə ürəkbulanma, mədə yanması, reflüks, hətta qusma ola bilər. Sarımsaq gastroezofagit reflü xəstəliyi olanlara əks göstərişdir.

Nəfəsi korlayır

Bu da sarımsaqda olan kükürd maddəsinə görədir.

Qanaxmanı artırır

Sarımsaq təbii qan durulaşdırıcıdır, ona görə laxtalanma problemi olan, aspirin qəbul edənlər, əməliyyat olanlar, hər hansı daxili qanaxması olanlar çiy sarımsaqdan uzaq dursa yaxşıdır.

Axşam.az

Kəsilməmiş qarpızı xarab olmaması üçün belə saxlayın - Mətbəx sirri

Mütəxəssislər otaq temperaturunda doğranmış qarpızın tez xarab olacağını deyirlər. Qarpızın sıradan çıxması üçün otaq temperaturunda yalnız bir neçə saat qalması kifayətdir.

Lent.az bildirir ki, nəticədə patogen mikroorqanizmlərin böyüməsi səbəbindən məhsulun turş dadı ola bilər.

Mütəxəssislər qarpızı plyonkaya büküb soyuducuda saxlamağı məsləhət görürlər. Beləliklə, giləməyve pulpasına oksigen tədarükü azalır və kəsilməmiş qarpızın təravəti 48 saata qədər uzanır. Ancaq aşağı temperaturda uzun müddət saxlamamalısınız. Güman edilir ki, bu yolla qarpız öz dadını, teksturasını və qida dəyərini tez itirəcək. Ümumiyyətlə, qarpızın raf ömrü

çox uzun sürməyəcək.

Y e r i

gəlməşkən,

kəsilməmiş qarpızı hər hansı aromatik mənşənin yanında saxlamaq tövsiyə edilmir. Giləməyve yad etirli udur. Dietoloqların fikrincə, dilimlərə və ya kublara bölünməyən qarpız daha uzun müddət qalır. Buna görə də, bütün qarpızı bir anda kəsməyin, daha uzunmüddətli saxlamaq üçün yeyiləcək qədər kəsin, yarisını isə qabıqlı saxlayın.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Lamin Yamal Ronaldonun uğurunu təkrarladı

İspaniya millisinin hücumçusu Lamin Yamal Portuqaliya yarışının kapitanı Kristiano Ronaldonun uğurunu təkrarlayıb. SİA xəbər verir ki, o, buna ötən gecə AÇ-2024-ün 1/8

finalında Gürcüstanla görüşdə qol ötürməsi verməklə nail olub.

olub.

Onun komandası turnirin 1/4 finalında Almaniya millisi ilə qarşılaşacaq.

ELAN

Qarabağ veteranı Fərəcov Cəbrayıl Rafiq oğluna Daxili Dövlət Qoşunları tərəfindən 19.11.1999 cu il də verilmiş 02.31.91 nömrəli vəsiqə itirildiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL

YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3200